

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Keith Christian Fobian

Fobian overvandt Fabian

Var familietragedie kilden til nyt slægtsnavn?

Historien om hvordan det gamle familienavn Fobian udviklede sig over 400 år fra 1600 til i dag

Fobian overvandt Fabian

Fobian overvandt Fabian

Var familietragedie kilden til nyt slægtsnavn?

Historien om hvordan familienavnet Fobian opstod fra 1600 til i dag

Forfatter

Keith Christian Fobian

FOBIAN OVERVANDT FABIAN

1. udgave Odense 2022

**Omslagets forside: Grafik med Købmand Fobian Adlers segl,
udarbejdet af forfatteren**

ISBN 978-87-974280-0-9

Trykt hos: Digitaltryk Odense, digitaltryk odense.dk

Forside: Keith C. Fobian

Kopiering af denne bog eller dele deraf er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan.

Enhver anden form for kopiering er uden forfatterens eller forlagets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Undtaget herfra er korte uddrag i anmeldelser eller til brug i slægtshistoriske værker.

Henvendelse Forfatter og forlag

Keith Fobian

Solvænget 2

DK-3480 Fredensborg

Tele: 40637803

Mail: keithcfobian@gmail.com

Der var saft og kraft
i de gamle, som viste vejen,
med styrke til os i dag.
Intet kommer af intet.

Indhold

Forord	10
Historien bag slægtsnavnet Fobian	13
Hvad kilderne fortæller	17
Er de overhovedet i familie med hinanden?	19
Fabian Petersen væver i Verringe.....	20
Anne Lauritsis, gift med fogeden Laurits Skobe	24
Margrethe Fabiansdatter, datter af Fabian og Anne	26
Fabian Jensen Aadeler 1628-1670.....	29
Christen Fabiansen krigsbarn	32
Fabian Jensen Aadeler, en af "De 24 mænd"	35
Straffesagen mod Fabian Jensens købmandstjener	41
Fabian Jensen Kæmner.....	45
Hvorfor fik Fabian Jensen det tilnavn, Aadeler /Aadler?.....	52
Hans Fabiansen – hvem var han?	54
Christen Fabiansen blev til Christian Fobiansen Adler	55
Sønner med forskelligt efternavn.....	67
Fabian Christiansen Adeler Købmand og handelsmand.....	70
Dåbsindførsler i kirkebogen for Fobian Adlers otte børn.....	77
Slægtens gamle våbenskjold	93
Johan Fobian Adler, Bagermester i Korsør	97

Peder Fobian Adler snedkermester i Korsør, senere Slagelse.....	101
Johan Fobian, snedkermester i Slagelse.....	103
Snedkermester Johan Fobian Adler førte sag ved Højesteret....	105
Garvermester Christian Carl Fobian i Hillerød.....	106
Fast familienavn – Fobian.....	109
Navnet Fobian er registreret som forbeholdt	110
Hvad blev der af Adler?	111
Regler om fast slægtsnavn 1771 / 1828	111
Om borgernes slægtsnavne og lovgivning herom	112
Afslutning.....	114
Anvendte kilder:	115
Efterskrift.....	116

Forord

Slægtsnavnet Fobian er ret sjældent, og har af samme grund været genstand for talrige gætterier og søforklaringer om det unikke navns oprindelse.

Man kunne måske tro, at Fobian bare var en fejlskrivning, som engang gik ud over en, der hed Fabian. Men nej..... Sådan var det ikke.

Det har også været hævdet, at der er tale om en gammel håndværkerslægt, der er indvandret fra Bøhmen. Forkert.

Andre har ment, at navnet ganske enkelt måtte komme fra Armenien, og argumenteret med, at armenieres navne jo indiskutabelt ender på ”-ian”. Og det har for nogle af de ældre i familien også været ganske vist, at Fobian’er ligner armeniere. Come on....

Gode, kulørte historier foldede sig ud, når de gamle i familien fortalte - og digtede - om slægtens fortid og anerne. Må man da ikke digte om forfædrene? Jo, det må man da, men historiske facts har nu en tyngde.

Skrønerne optog mig som barn, og interessen dukkede op igen som voksen. Så jeg tog fat på at forske i slægten. Sandheden måtte frem.

Det er gået rigtig godt med det, og jeg er nået langt tilbage i tiden – til det sene 1500-tal. Derfor er jeg også i færd med at skrive en mere omfattende slægtshistorisk fremstilling af Fobianerne og deres liv og færd i 400 år.

Nysgerrigheden over Fobian-navnet er baggrunden for min forskning i slægten. Og hvem, der var far til hvem, og hvem moderen og hendes familie var og det har jeg fået styr på.

Anetavlen, mandslinjen tilbage til slutningen af 1500-tallet foreligger helt klar og veldokumenteret.

Hvordan Fobian-**navnet** opstod, synes jeg derimod, er et studie for sig. I denne bog beskriver og dokumenterer jeg derfor, hvordan navnet blev til.

Bogen er bygget kronologisk op, og historien begynder med vores ældste navnefader og forfader, væveren **Fabian Petersen**, som vævede i Vervinge på Fyn i slutningen af 1500-tallet.

Fremstillingen arbejder sig herfra op gennem århundrederne ved at vise – ane for ane – hvordan anerne har fået deres navne.

Talrige klip fra kirkebøger, tingbøger, skifteprotokoller, lavsprotokoller og forskellige andre officielle dokumenter samt visse senere trykte kilder kommer til at vise og levendegøre, hvordan navnene blev skrevet gennem årene.

På den måde kan bogen måske komme til at virke lidt skematisk, men jeg håber, at alle billederne og nogle små anekdoter, knyttet til de enkelte aner, vil bidrage til at gøre bogen læseværdig og brugbar.

Disse forfædre og -mødre, vore aner, er gennem årene kommet til at betyde meget for mig, og jeg nærer en oprigtig beundring for dem og deres bedrifter. Jeg tror, det vil stå lige så tydeligt, som beskrivelsen af, hvordan Fobian fortrængte Fabian.

Keith Christian Fobian
Fredensborg , november 2022

Historien bag slægtsnavnet Fobian

Jeg har allerede afsløret, at Fobian som familienavn har udviklet sig fra Fabian, og det står også lysende klart, at den første Fabian i vores slægt ikke var pave Fabianus i Rom, men væveren i Verving.

Han blev døbt Fabian, og skreg. Det har været ganske usædvanligt og bemærkelsesværdigt, at et barn ude på landet på Fyn har fået dette specielle navn, som omkring 1560 var både uhyre usædvanligt og måske lidt ”ambitiøst”.

At finde tilbage til, hvorfor barnet kom til at hedde Fabian, er et af mine uløste projekter. Hvorfor han skreg, kan vi jo forstå.

Det primære mål, jeg satte mig, var at undersøge, hvordan ændringen fra Fabian til Fobian foregik. Det, jeg er nået frem til, er, at det skete som en proces over et længere tidsrum, faktisk over flere generationer.

Desværre vil man næppe med sikkerhed kunne afklare, **hvorfor** denne ændring skete, og fik lov til at ske, bortset fra, at det er velkendt, at der ikke fandtes en lovfæstet eller officiel retskrivning i 1600-tallet eller 1700-tallet. Stavningen var derfor ofte egns-bestemt, lemfældig og til en vis grad op til den enkelte præst, degn eller skriver, hvilket tydeligt vil fremgå af de følgende sider.

Kilderne viser, at det er kræmmer i Odense Fabian Jensen Aadel, der som den første benævnes Fobian med o. Op gennem 1650'erne og 60'erne benævnes han skiftevis Fabian og Fobian, og efterhånden også med tilnavnet Aadel.

Tendensen forstærkes senere i kirkebogsindførslerne vedrørende hans søn, Christen Fabiansen, der som voksen også ofte benævnes Fobian Adler. Og i endnu højere grad gør det sig gældende for dennes søn Fabian Christiansen Adler og hans to halvbrødre, Henrich og Nicolay i begyndelsen af 1700-tallet, hvor udviklingen hen imod Fobian bliver stadig tydeligere.

Ændringen fra Fabian til Fobian skete altså ikke lige på en gang eller i et spring, men tilsyneladende langsomt, kan vi se i den lange række af indførsler i både kirkebøger ved bryllupper, barkedåb og begravelser, og i skifteprotokoller og tingbøger samt andre officielle dokumenter.

Min overbevisning var ellers længe, at det var Christian Fabiansen Adler (1658-1736), der begyndte at bruge navnet Fobian i stedet for Fabian og Fabiansen. Jeg tænkte, at det passede ham at være kendt og agtet som købmand Fobian Adler, også i dagligdagen blandt kunderne i kramboden og på markedet. Men udviklingen bort fra Fabian og Fabiansen var indledt langt tidligere, tilmed inden hans fødsel i 1658.

Undersøgelsen, som i bogen side for side bliver dokumenteret med talrige klip fra de gamle kilder, viser, at allerede faderen købmand Fabian Jensen Aadelers fra 1650'erne officielt kaldtes Fobian, tilmed efter hans død i 1670.

Min hypotese er, at Fabian Jensen Aadelers selv forkastede navnet Fabian, fordi han ikke ønskede at være kendt ved sit døbenavn Fabian, efter at hans mors halvbror, som også hed Fabian, i 1639 blev dømt til døden ved Kongens Retterting. Han har måske følt Fabian-navnet for belastet.

Morbroderen, Fabian Lauritzen Skobe blev dømt på grund af påstået medvirken til drab, fordi han havde udlånt sit gevær til drabsmanden. Fabian Lauritzen Skobe nægtede til det sidste at være medskyldig. Han bliver dog dømt for "åråd" (udåd), og derfor medskyldig i et planlagt drab på Rasmus Lauritzen i Vemming.

Da sagen blev appelleret til Kongens Retterting, havde Fabians far, Lauritz Schobbe – ifølge dombogen "på sit yderste" (på dødslejet) – undskyldt for den begåede udåd. Og selvom Fabian fortsat nægtede og argumenterede for, at han var offer for et komplot, så blev det pludselig umuligt for ham at redde sig, da hans egen svoger, bonden Simmen Simmensens vidnede imod ham i retten, og bevidnede, at han ofte havde hørt "de Schauber" drøfte udåden (dvs. Fabian og Lauritz Schobbe/ Schaabe/ Skobe/ Schaubé). Retten vurderede ovenikøbet, at Fabian havde betalt penge til morderen, Hans Rasmussen Størckesløes, der lånte Fabians bøsse til drabet. Det fremgår af dombogen, at Fabian ved 1. instans (Herredsretten) var blevet fradømt liv, ære og gods, mens han i den efterfølgende landsretsdom "kun" fradømmes liv og ære.

Det er landsretsdommen, der stadfæstes ved 3. instans (Rettertinget). Fabian er derfor næppe blevet fradømt sit "gods" (dvs. formue, ejendomme og øvrige aktiver). Dødsdommen stod ved magt, og Fabian er derfor antagelig blevet henrettet ved hængning umiddelbart efter rettertingsdommen (dvs. i maj 1639) for sin medvirken til drabet året før.

Denne strenge dom over morbror Fabian Lauritsen Skobe kan muligt have været årsag til, at familierelationen led et knæk. Og Fabian Jensen kan, for at lægge afstand til Skobe-familien, have antaget sig et nyt fornavn, nemlig Fobian. Men det er et helt kapitel for sig selv, som også vil blive grundigt behandlet i min kommende slægtshistoriske bog.

Dommen fra Kongens Retterting kan læses i Herredags Dombog for den 26. maj 1639. Link: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?epid=17191819#198019,36459361>

Fobian-slægten deler altså de tidligste aner, væveren Fabian Petersen og hans hustru Anne med Skobe-slægten.

Dette fornavn Fobian, som Fabian Jensen introducerede, blev oprindelsen til efternavnet Fobian, som vi skal se senere i bogen.

Min vurdering er yderligere, at udviklingen af Fobian til fast familienavn i løbet af 1700-tallet fik medvind af, at Centraladministrationen under Struensee lod forstå, at man ønskede, at den hidtidige navneskik med patronymer som efternavne skulle ophøre, og at alle skulle gøre som adelen havde gjort i flere hundrede år – tage fast familienavn. Denne udvikling stod på i en overgangsperiode på henved 100 år, i det meste af 1700-tallet.

Patronymer var efternavne, dannet efter faderens fornavn efterfulgt af –søn eller –datter. Eksempelvis opkaldtes Peder Larsens søn ofte Lars efter sin farfar og hed så til efternavn Pederssøn, Pedersen efter sin fars fornavn.

Peder Larsens datter kunne hedde Marøn, måske efter en afdød mormor, og så Pedersdatter til efternavn.

Mere herom sidst i bogen.

Hvad kilderne fortæller

Lad os slå op i nogle af de store, gamle og støvede kirkebøger og tingbøger, og se, hvad kilderne fortæller. Bøgerne er tunge, og papiret er smuldrende, skrøbeligt og måske også hullet, gnavet af mus og bogorm. De vigtigste og mest brugte gamle bøger er heldigvis tilgængelige i scannet form via internettet.

Alt det om historie og årstal og varierende stavemåder kan måske virke uoverskueligt. Ja, og det er netop af den grund spændende at vise udviklingen via en gennemgang af kilderne, og på den måde opnå en forståelse af, hvordan ændringerne faktisk fandt sted over tid.

Vi vil navigere gennem udviklingen kronologisk, og begynde med en lille oversigt over de aner, som så at sige lægger navn til den interessante udvikling, og som er styrende for, hvilke kilder, bøger og dokumenter, der er omfattet af undersøgelsen

1. Væveren Fabian Petersen i Veringe levede fra omkring 1565 til 1605
2. Væverens hustru, Anne Fabian Petersens, senere Anne Laurits Skobes. Hun afgår ved døden i 1635
3. Væverens tre børn, Peder, Anne og vores ane, Margrethe Fabiansdatter, som afgår ved døden i 1640. Margrethe var gift med købmanden Jens Bertelsen.

4. Fabian Jensen med tilnavnet Aadeler, (1628-1670), som var søn af Margrethe Fabiansdatter og Jens Bertelsen.
5. Christen Fabiansen, som senere benævntes Christian Fobian Adler, (1658-1736). Var søn af Fabian Jensen Aadeler og Maren Christensdatter Høig.
6. Fabian Christiansen Adler (1705-1779), som også efterhånden benævntes Fobian Adler og hans 8 børn, navnlig vores ane, Johan. Søn af Christian Fabiansen Adler og Anne Henriksdatter.
7. Johan Fobian Adler, (1752-1804). Søn af Fabian Christiansen Adler og Judith Maria Christensdatter Møller.
8. Peder Fobian, (1775-1843). Johan Fobian Adlers søn
9. Johan Fobian, (1806-1875). Peder Fobian Adlers søn
10. Christian Carl Fobian, (1834-1918). Johan Fobians søn

I programmet Legacy har jeg udarbejdet en anetavle. Den giver en udførlig oversigt over de forfædre, som har haft betydning for dannelsen af familienavnet, når man søger på efterslægt til væveren Fabian Petersen.

Anetavlen vil være tilgængelig på nettet. Søg på Fobianerne.

Gennemgangen af den lange række af kilder og optegnelser vil vise, at stavemåden Fabian/ Fobian gennem knap et par hundrede år har varieret overraskende meget.

Udviklingen præsenteres i form af klip fra bl.a. tingbøger og kirkebøger, skifteprotokoller og andre dokumenter, og selv om emnet er særdeles spændende, både for slægtsforskere og for navneforskere, har jeg måttet prioritere og begrænse mig.

Er de overhovedet i familie med hinanden?

For at komme enhver tvivl og skepsis i møde vil jeg allerede her pointere, at der ikke er nogen tvivl om familierelationerne mellem de personer, jeg skriver om her i bogen.

Skifteprotokollerne udgør nemlig sammen med kirkebøgerne for perioden meget sikre og præcise beviser på personernes indbyrdes slægtskabsforhold, ikke mindst fordi navnene Fobian og Fabian er så sjældne.

Tidligere tiders skik med at opkalde dåbsbørn efter deres (afdøde) bedsteforældre er også til hjælp, og tjener ofte som vægtige ledetråde og argumenter, når aner støves op, og slægtskabsforhold efterprøves.

Mere om dette i min kommende slægtshistoriebog og anetavlerne.

Fabian Petersen væver i Verninge

Slægtens tidligste forekomst af navnet Fabian i et officielt dokument var indtil fornylig i et arveafkald i Odense Byfogeds Tingbog den 20. februar 1626. Nedenfor vises dog et nyopdaget dokument, en skatteliste fra Odense 1624.

Arveafkaldet, som er afbildet nedenfor, blev afgivet til fordel for Laurids Skobe / Schobbe og hans søn Fabian Lauritsen Skobe. Laurids var blevet gift med Anne, som var enke efter væveren Fabian Petersen.

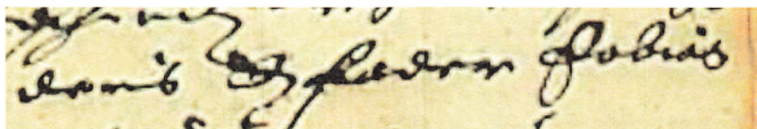
De havde fået sønnen, Fabian, og som det var almindeligt, var han blevet opkaldt efter sin mors tidligere afdøde ægtemand.

Arveafkaldet blev formelt givet af Jens Bertelsen, Borger og købmand i Odense, som var gift med Margrethe, Annes datter. Som husbond var det Jens, der rådede retligt for sin hustru Margrethe Fabiansdatter.

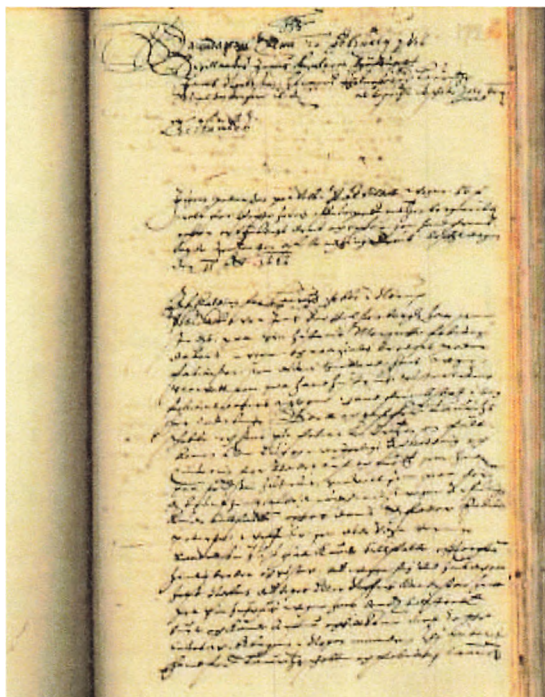
Allerede i dette tidlige dokument, synes jeg, det kan være svært med sikkerhed umiddelbart at fastslå, at der er skrevet Fabian og Fabiansdatter, og ikke Fobian og Fobiansdatter.

Det skyldes, at skriveren ikke har gjort sig umage for at skelne mellem a og o. For der er ingen tvivl om, at væveren faktisk hed Fabian.

Fabian var et navn, der forekom. Det var Fobian ikke.

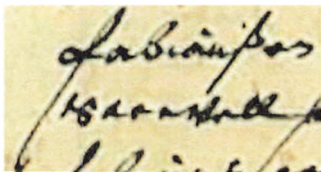

Her har vi arveafkaldets hovedperson, Fabian.
Der står: "deris Slg. Fader Fabian" ("deres salige Fader Fabian")
(fortsætter med Petersen på næste linje).
Der kunne virkelig lige så godt stå Fobian.

Her ses første side af arveafkaldet fra 1626, som er en sand guldgrube af information om disse tidlige slægtled, samlet på en eneste side i tingbogen. Det tog mig tid at læse og forstå sammenhængen, men jeg har fået min forståelse efterprøvet, og dette afkald har bidraget til en anden forskers arbejde vedr. præsten Peder Fabiansen Bredal Werningius i Dover-Veng.

*Her står i samme dokument tydeligt Fabiansen
(vedr. væverens afdøde søn Peder Fabiansen, "som døde i Sjælland")*

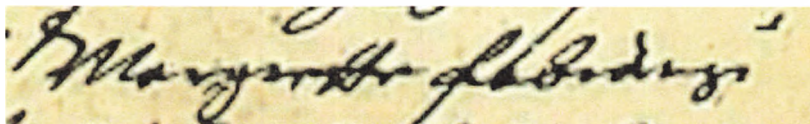
For at give et indtryk af, hvad der egentlig står i arveafkaldet har jeg herunder indsat en såkaldt transskription af teksten, hvor jeg efter bedste evne har omsat den gamle gotiske skrift til latinske bogstaver.

Som det ses, har jeg ikke moderniseret sproget.

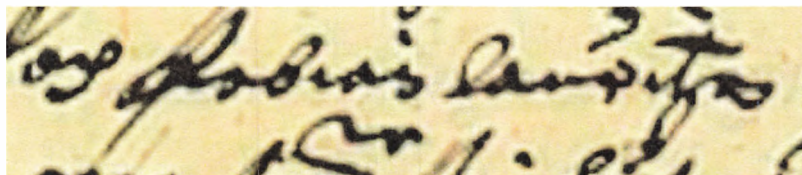
”Afkaldning for Laurits Schobbe i Norup”

”Skicket var Jens Bertelssen Borger her på steds på sin Hustrus Margrethe Fabiansdaters Vegne og på hendes Broders Peder Fabiansen, som døde i Sjælland, hans vegne, saawell som paa hans Hustrus Søsters Anne Fabiansdaters Vegne, Hand frembstod i dag her udi Tinge, kiende og gav fornævnte Laurits Schobbe og hans Søn Fabian Lauritsen en fuldkommen klar, luis og uryggelig Afkaldning og Quitering for ald den Arv og Gods, som ham på forskrevne sin Hustrus såwell som fornævnte de tvende hendis afdøde Sødschinds Vegne arveligs kunde tilfalde efter deres salig Fader Fabian Petersen Weffuer (Væver) som døde udi Werninge saawell som huis kunde tilfalde efter, forskrevne hendes Broder og Søster, det were sig wed huad som helst Artes, det siges eller nævnes kand som han på sin Hustrus vegne hos den tilstået burde og kunne arve og tilkomme med Rette undtagen i nogen måde. Thi quiterit han forskrevne Laurits Schobbe og Fabian ware og ere arvinger på sin Hustrus vegne og er Arvinger fødte og ufødte for forskrevne hendes Arv og Gods saawell som for huis hende eller forskrvne hendes Broder er tilfalden, intet undtaget i nogen Måde hvorfor hand kand nu forskrevne Laurits Schobbe og Fabian Lauritsen og deres Arvinger for sig på forskrevne sin Hustrus Wegne og deres Arvinger aldeles quit og krafsløs for ald ydermere Krav tiltale..... for forskrevne Arv og Gods i alle måder.....”

Et par klip mere fra arveafkaldet i
Odense Byfogeds Tingbog fra 20. februar 1626.

*Her står i tredje linje, tydeligt Margrethe Fabians (fortsætter i næste linje -
datter)*

*Her står der i niende linje, "og Fabian Lauritsen".
Det kunne umiddelbart læses "og Fobian Lauritsen"
Ikke mindst fordi a'et i Lauritsen jo er et tydeligt a, hvilket ikke kan siges
om det første a i Fabian.*

Men Fabian er utvivlsomt den korrekte læsning, da sønnen er
opkaldt efter Annes afdøde mand, væveren Fabian Petersen.

Hvad er et arveafkald?

Et arveafkald betyder, at man giver afkald på arv.

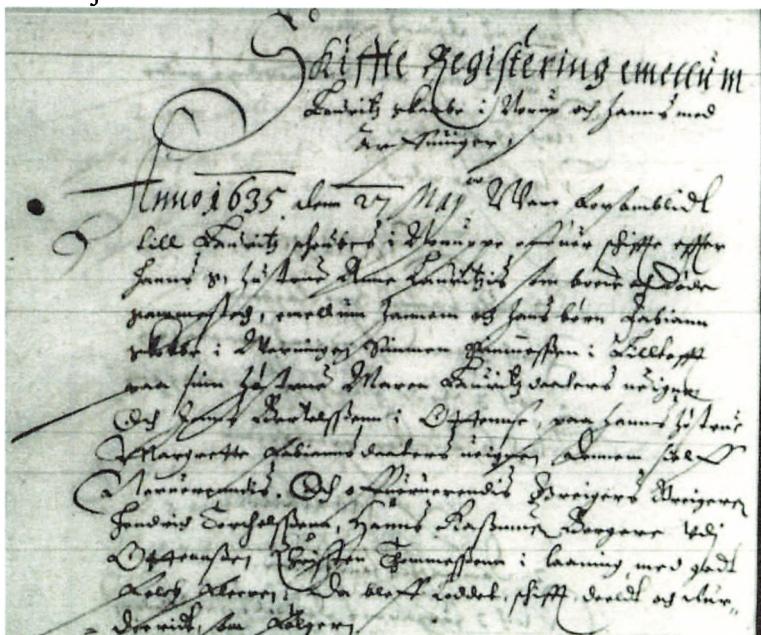
Arveafkaldet kan være mod eller uden noget til gengæld.

Man giver typisk et arveafkald til fordel for sine børn eller
søskende.

Anne Lauritsis, gift med fogeden Laurits Skobe

Den næste kilde, jeg har undersøgt, er et dødsboskifte ni år senere. Skiftet findes i Odense Byfogeds skifteprotokol for 27. maj 1635, hvor Anne er død. Den Anne som var enke efter væveren, og mor til vores ane, Margrethe Fabiansdatter og hendes halvbror, Fabian Lauritsen Skobbe/ Skobe/ Schobbe/ Schouffsboe, Schaabe. Dette efternavn, Skobe, har jeg også set stavet på mange forskellige måder.

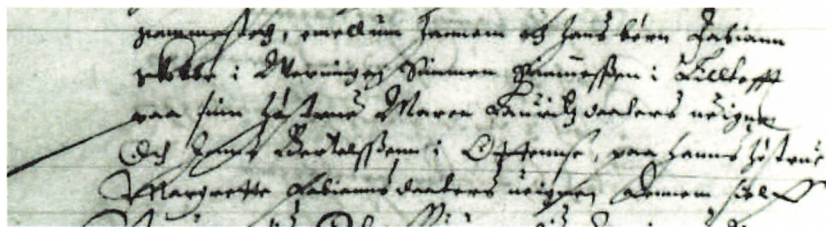
Lad os se på, hvordan navnene er tegnet for Fabian og Margrethe i skiftet efter deres mor, Anne Lauritsis i skiftet den 27. maj 1635.

Her står de som Fabiann og Margrette Fabiannsdaater, udsnit nedenfor.

Hvad er et dødsboskifte?

Når et menneske afgår ved døden, skal der foretages en opgørelse af, hvad den pågældende ejede og hvad det er værd, og hvordan arven siden skal fordeles. Dette kaldes, at der skal skiftes. Det hele er nedskrevet i skifteprotokollen, og det nedskrevne kaldes også ofte blot et skifte.

I dette udsnit af skiftet læses:

.....sammesteds, mellem hannem og hans børn Fabiann (tydeligt Fabiann) Skobbe i Werning (Verninge) og Simon Simonsen i Lilltoft, på sin hustrus Maren Lauritsdaaters veigne Og Jens Bertelsen i Ottense (Odense), på hans hustrus Margrette Fabiannsdaaters veigne dennem sielff...

For begge er det tydeligt at se, der står Fabian, ikke Fobian.

Skiftet strækker sig over mange sider i skifteprotokollen. Spændende læsning, og alle steder, hvor navnet forekommer, har skriveren tydeligt skrevet Fabian og Fabiansdatter, ikke Fobian.

af den gamle lille søn af
søn Fabian Jepsen, og
Salmon Jepsen søn af

Der er skrevet tydeligt Fabian, og lige nedenunder nævnes hans lillebror, Salmon.

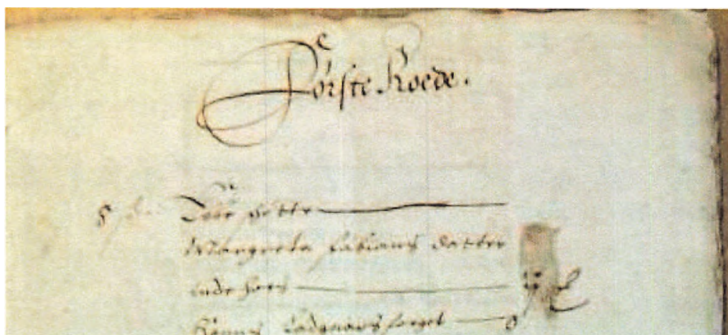
Fabian var født i 1628, og var opkaldt efter sin morfar, Fabian Petersen.

Den anden søn, Salmon, født i 1633, kaldtes almindeligvis Salomon. Der er ingen spor af, hvem lillebror Salomon er opkaldt efter.

Men det er bemærkelsesværdigt, at også lillebroren har fået et flot navn.

Måske er også han opkaldt. I så fald kan der være håb om at finde frem til måske en morfar ved navn Salomon.

Deres mor Margrete (Margreta) Fabiansdatter er opført hos Ebbe Skøtte i Odense, i første Rode, i skattelisten allerede i 1624.

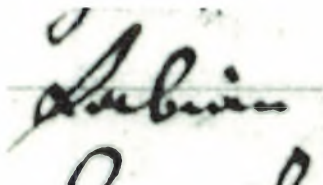
Hvad betyder det at blive opkaldt efter nogen

At den, der får et navn, får navn efter en anden.

Især at få døbt et barn med en ældre slægtnings navn.

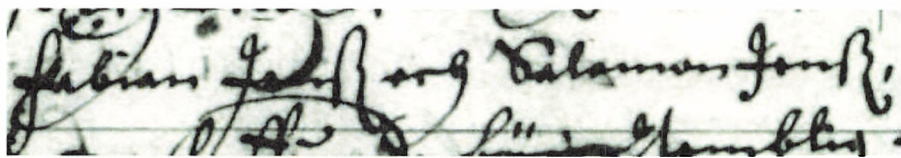
Som hovedregel var det tidligere sådan, at børn opkaldtes efter afdøde slægtninge, typisk bedsteforældre.

Også senere i skiftet efter Margrethe nævnes Fabian Jensen, han vil være 18 år om 6 år. Han har altså været 11-12 år i 1640

Her tydeligt Fabian

Da vi genser brødrene i skiftet efter deres fars, Jens Bertelsens død i 1659, Odense Byfogeds skifteprotokol 14. april 1659, ser stavemåden således ud:

Der skrives tydeligt Fabian Jensen og Salomon Jensen. (Ikke Salmon)

Fabian Jensen Aadeler 1628-1670

Fabian Jensen blev selv en velstående og foretagsom købmand, som ejede flere gårde i Odense. Han havde sin købmandsgård i Nørregade, og han havde krambod på torvet samt en ansat købmandstjener.

Fabian optræder mange steder i tingbøger mm. Han var i sit virke en dygtig og agtet købmand i Odense, og velkendt på hele Fyn, hvilket fremgår af skiftet efter hans hustru, Maren Christensdatter Høig, der døde i 1668, jf. dødsboskifte 13. november 1668.

Han er utvivlsomt døbt Fabian i 1628, opkaldt efter sin morfar, væveren i Verninge. Men som nævnt, vil vi nu se dette fornavn ændre sig til Fobian i løbet af hans aktive år som købmand og handelsmand.

Jeg anfører, at navnet ”ændrer sig”, fordi der som nævnt ikke foreligger noget specifikt udsagn om, hvorfor eller hvornår det skete. Min vurdering på grundlag af alle de steder, han optræder, er derfor, at det er sket som en proces, der er foregået over en årrække.

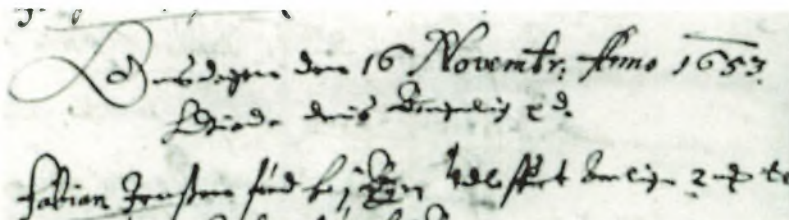
Min hypotese om, hvad der fik Fabian Jensen til at ændre på sit fornavn, har jeg tidligere redegjort for. Det må så have lykkedes for ham at få omverdenen til at acceptere det ændrede navn.

Den ulykkelige begivenhed i mormorens familie, hvor en anden Fabian, en halvmorbror til Fabian Jensen kom i unåde, kan – som allerede nævnt - være grunden.

Vi vil nedenfor i kronologisk orden se nogle af de opslag, der nævner Fabian Jensen.

Da han sværger sin borgerlige ed og tager Borgerskab i Odense 16. november 1653, 25 år gammel, skrives navnet i Odense Magistrats rådstueprotokol, Fobian / Fabian Jensen.

The image shows a snippet of a handwritten document in cursive script. The text is written on aged, slightly yellowed paper. The top line clearly reads '16. Novembr. Anno 1653.' followed by 'Fobian / Fabian Jensen'. Below this, there is more text, including 'Betalt Aarlige 2 Mark til fattige', which is partially obscured by a white rectangular box. The handwriting is fluid and characteristic of the 17th century.

Jeg synes ikke, det er helt entydigt, om der står Fabian eller Fobian Jensen født her i Byen, Betalt Aarlige 2 Mark til fattige.....

Hvad betyder den borgerlige ed og at tage borgerskab?

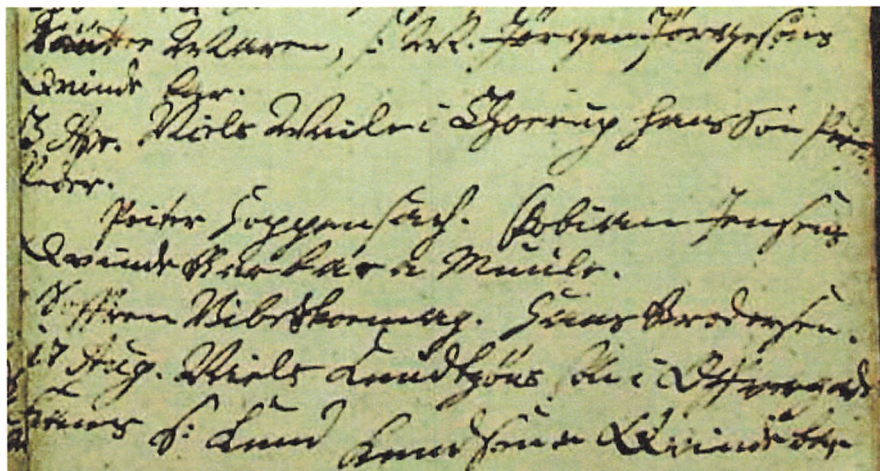
For at opnå borgerskab skulle ansøgeren aflægge ed som borger over for byens råd og betale en afgift. Den nye borger blev herefter indskrevet i borgerskabsprotokollen og havde dermed tilladelse til at nedsætte sig i byen som selvstændig næringsdrivende, enten som håndværksmester eller som købmand.

Fobian kommer på banen !

Her ser vi navnet Fobian, nedskrevet måske for første gang i historien.

Det er 13. april 1656, hvor Fobian Jensens Hustru, Maren Christensdatter Høig, i Vor Frue Kirke i Odense er Gudmor til Peder Nielsen Mule.

Se nedenstående fra Brandts Kirkebogsuddrag.

Der står:

"13. Apr. Niels Mule i Choerup (Korup) hans søn (udstregning af ordet Peiter) Peder.

(Fadderne nævnes), Peiter Hoppensach, Fobian Jensens

Quinde (Gudmor), Barbara Muule (gik hos),

Søffren Vibe skomag. Hans Brodersen".

(Her står der tydeligt Fobian)

Christen var opkaldt efter sin morfar, Christen Høig (Moderen var Maren Christensdatter Høig). Efternavn har officielt været Fabiansen, i overensstemmelse med den tids skik (primærpatronym). Altså Fabiansen efter farens fornavn Fabian.

Slaget ved Kolding

Krigen var brudt ud den 1. juni 1657 og varede i næsten tre år. Der var en fredsperiode fra februar til august 1658, men krigen sluttede først helt ved fredsslutningen i København i maj 1660.

I oktober 1657 havde kurfyrst Frederik Wilhelm af Brandenburg på egne og Polens vegne lovet Danmark støtte i krigen mod Sverige, og det var på den baggrund, at polakker og brandenburgere i september 1658 rykkede ind i Danmark.

På det tidspunkt holdt en svensk styrke på omkring 100 mand Koldinghus besat, og det blev overladt polakkerne at få skovlen under svenskerne og befri slottet.

Så sent som den 25. december 1658, dagen inden Christens dåb i Sankt Knuds Domkirke, var der ved Koldinghus blevet udkæmpet et slag mellem de svenske tropper med den svenske kong Carl den 10. Gustav i spidsen, og på den anden side styrkerne fra Danmark og Den polsk-litauiske realunion.

Danskerne og de polske lejetropper sejrede over svensken, som måtte fortrække.

Svenskerne var omsider blevet fordrevet fra Odense og Fyn, men havde efterladt befolkningen udplyndret og uden meget håb. Og danskernes allierede, som derefter tog ophold i Odense, var ikke meget bedre end de svenske. De plyndrede også, sloges og voldtog efter for godtbeholdende.

Der findes beretninger fra en vidtløftig polsk løjtnant, som ikke fik al sin tid i Danmark til at gå med krigshandlinger. Han gjorde nemlig også andre erobringer, og skal have sat stor pris på danske kvinder. I sine memoirer priser han i hvert fald danske pigers blonde skønhed, og deres smukke klædedragter. Pigernes træsko syntes dog ikke om.

Han skriver også, at han fandt det karakteristisk for danskerne, at de satte så stor pris på mad, og han var temmelig chokeret over de senge- og sovevaner, han observerede.

De lukkede alkover, som var almindelige her i landet, havde han åbenbart ikke stiftet bekendtskab med tidligere. Og noget der virkelig forargede ham var, at folk sov nøgne, og at de klædte sig af i hinandens nærværelse, ovenikøbet også, når der var fremmede tilstede.

Løjtnanten fandt disse skikke væmmelige, men fik det svar, at der da ikke var grund til at skamme sig over de lemmer, som Vorherre havde skabt, og at det desuden var praktisk at tage tøjet af, så man ikke slæbte lopper og andet utøj med i sengen.

Et lille kig gennem nøglehullet til dagligliv i Danmark på den tid og skik og brug, som trods alt ledte frem til dem vi er i dag.

Fabian Jensen Aadeler, en af "De 24 mænd"

Efter krigen var Odense ødelagt, befolkningen udhungret og forarmet og byen var blevet forladt af mange, som havde mulighed for at søge ud på landet til familie. Størstedelen af borgerne levede i sommeren 1660 på et eksistensminimum, og bypatriciatets økonomi var undermineret. Flere af dets medlemmer var ruineret. Dr. Fasmer Blomberg giver en levende beskrivelse af situationen i det store værk, Odense Bys Historie, De magre år Odense 1660-1700.

Desværre er tingbøgerne for 1640-67 og rådstuebøgerne fra 1655-66 samt alle byens kirkebøger fra 1650 og resten af århundredet gået tabt.

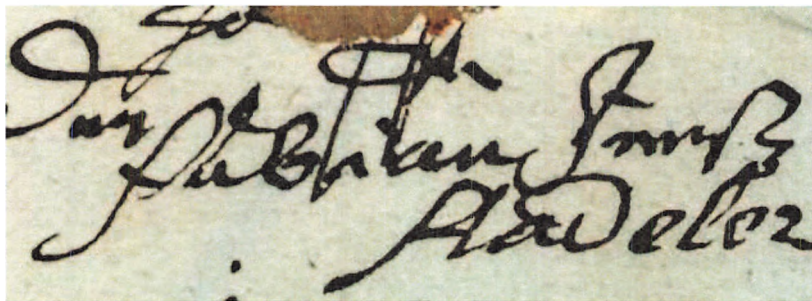
Men alligevel findes der stadig nogle holdepunkter for, hvordan myndighederne agerede i denne turbulente periode. Der eksisterer bl.a. en fortegnelse over, hvad indkvarteringen af kongens regiment i foråret 1657 kostede Odense, 5.457 Rigsdaler. I alt havde byen et tilgodehavende hos kongen på 8.744 Rigsdaler, som man ansøgte om at få udbetalt i 1660.

Men byen havde oparbejdet en enorm gæld (næsten 14.000 Rigsdaler) bl.a. til kreditorer i udlandet, hvor man havde måttet optage store lån for at opfylde svenskernes krav. Det var ikke så ligetil for Borgmester og råd at få et overblik over gældens størrelse og de enkelte kreditorer. Derfor besluttede Rådet at nedsætte udvalg, der skulle udarbejde en specifikation over gælden. Sammen med "de 24 mand" nedsatte Magistraten derfor et udvalg på otte borgere, som skulle gennemgå og undersøge fordringerne på byen.

De otte særligt udpegede fik sammensat en solid opgørelse over gælden, som skulle godkendes af ”de 24 mænd, byens deputerede fuldmægtige” den 9. februar 1661.

Nøden og bitterheden var stor i Odense. Den førhen så smukke og rige by var ikke til at kende igen efter krigen med svenskerne, hvor alle gårde og boliger havde haft indkvartering af fjendens soldater og heste. Den brutale beskatning, som købmænd og andre gode borgere var blevet udsat for, havde ruineret selv de rigeste. To gange brandskatning til svenskerne havde man oplevet i 1658. Men i det mindste brændte svenskerne ikke byen ned i 1660, da krigen sluttede.

Fabian Jensen Aadeler var en af byens 24 udvalgte deputerede fuldmægtige til at repræsentere borgerskabet over for myndighederne, borgmester og byråd. Derfor kan vi i mødeprotokollen fra Rådstuen se hans underskrift blandt de øvrige mødedeltageres egenhændige underskrifter, så vi i dag kan vise, hvordan han underskrev sig den 11. juni 1660.

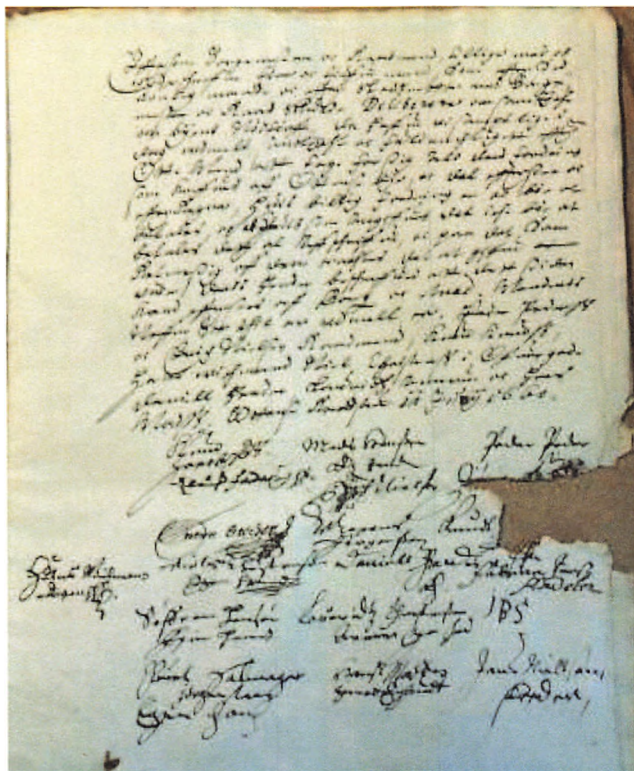
A close-up photograph of a handwritten signature in black ink on aged, yellowish paper. The signature is written in a cursive script and reads "Fabian Jensen Aadeler". The ink is dark and the paper shows some signs of age and wear.

Han skrev Fabian Jensen Aadeler. Ikke Fobian. Jeg synes, det er værd at bemærke, at han selv underskriver sig med tilnavnet Aadeler. Deraf kan vel udledes, at han har accepteret tilnavnet.

Herunder ses hele den side i Rådstueprotokollen for den 11. juni 1660, hvor vi ser de konkluderende bemærkninger og de nævnte underskrifter.

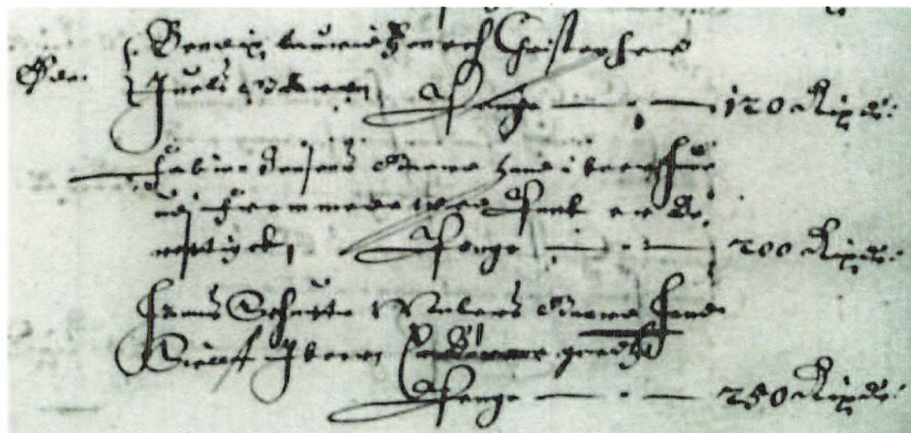
Vi kan glæde os over, at det ihærdige musegnav, protokollen har været udsat for, ikke blev værre.

Ser vi nærmere på underskrifterne, vil vi se, at de fleste, herunder Fabian var i stand til at føre pennen flot, flydende og ganske letlæseligt, hvilket vidner om såvel et vist uddannelsesniveaue som en æstetisk sans i tiden.

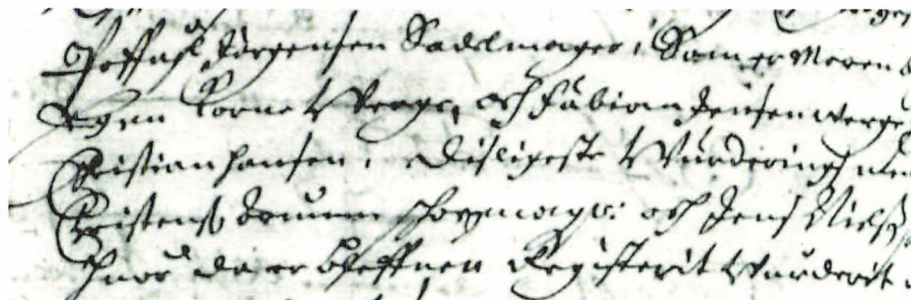

Næste opslag er Grundtakstprotokollen for Odense By 1661, hvor skatteværdien af Fabian Jensens Gaard i Nørregade, hvor købmandsgården lå, og familien boede, ansættes til sølle 200 Rigsdaler. Et resultat af krigen.

Det er tydeligt, at der er skrevet Fabian.

Fabian Jensen som beskikket væрге i et dødsbo.

I skiftet efter afdøde Bager Hans Hansen fra den 24. januar 1662, Odense Byfogeds Skifteprotokol Fol. 298 optræder Fabian Jensen som beskikket væрге for en arving. Tydeligt Fabian her.

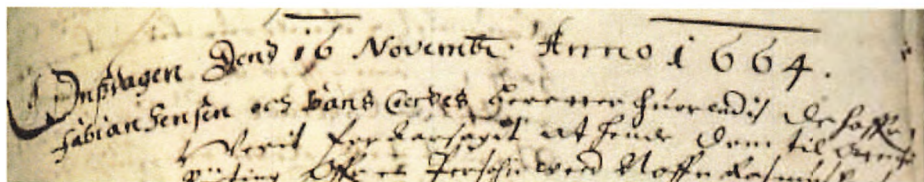
Straffesagen mod Fabian Jensens købmandstjener

I 1664 kom Fabian Jensen ud i en sag med sin købmandstjener, Rasmus Hansen. Jeg blev opmærksom på sagen, da jeg læste det flotte storværk, Odense Bys Historie, De magre år, Odense 1660-1700.

Her skriver professor Aage Fasmer Blomberg:

”Købmanden havde selvfølgelig hjælpere i kramboden og i gården.” .... ”Købmandstjenerne eller bodsvendene var betroede folk, men nogle faldt for fristelsen som Fabian Jensens tjener, Rasmus Hansen, der ved rådstueretten dømtes til at arbejde tre år på Bremerholm formedelst utroskab (bedrageri).

Det drejede sig om et anseeligt beløb på 51 Daler, men Højesteret frikendte Rasmus Hansen, dels fordi der var tilbudt kaution for ham, dels fordi Højesteret fandt, at Fabian Jensen var faret for hårdt frem mod ham.

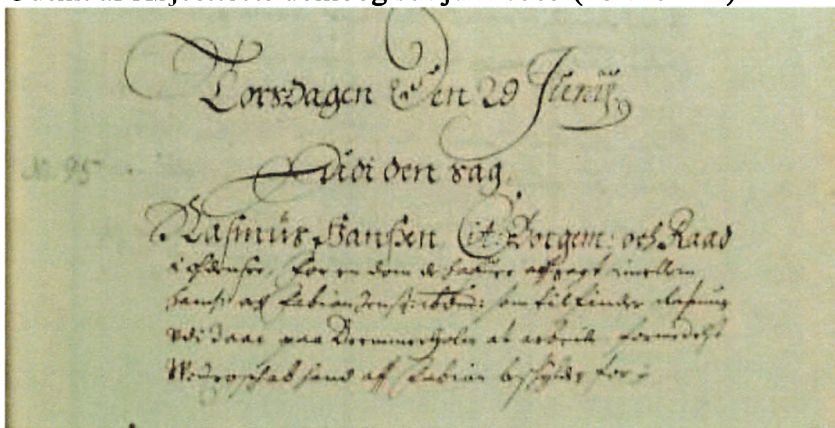

Der er tydeligt skrevet Fabian Jensen, ikke Fobian Jensen.

Kilde: Odense Magistrats stævningsbog til Rådstuen 1660-1667, Fol. 64, 14.11.1664, samt Rigsarkivet, Højesterets Dombog 1665, Fol. 45, nr. 95, 28. juni 1665

Udsnit af Højesterets dombog 29. juni 1665 (kort referat).

Teksten i Dombogen begynder således:

”Torsdagen Den 29. Juny

Udi den sag

Rasmus Hansen, Cit. Borgemester og Raad

i Odense, for en dom, som de haver afsagt imellem

ham og Fabian Jensen ibidem (dvs. samme sted) som tilfinder

Rasmus udi 3 aar på Bremerholm at arbejde, formedelst

Utroskab

han af Fabian beskyldes for...”

Dommens fortsættelse er gengivet på næste side.

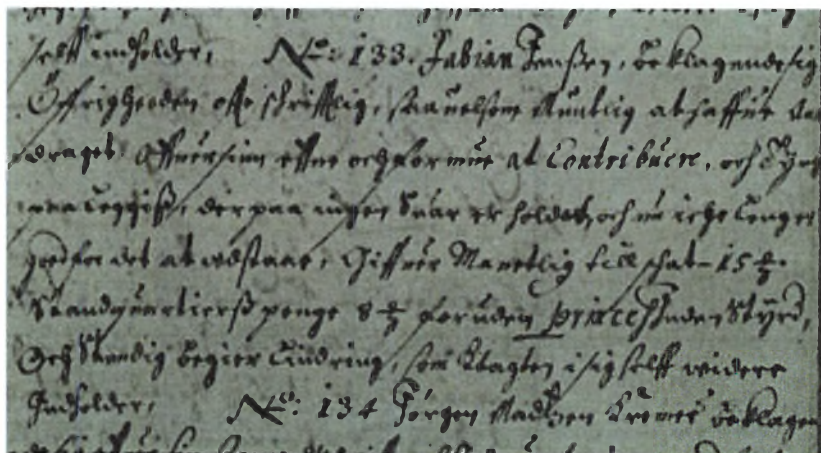
Links: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=21606274#403305,74618181>

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=21722478#418355,76940573>

1665 Borgernes Klagesag i Odense Magistrats Rådstueprotokol

Mange gode borgere havde som nævnt opgivet ævred på grund af krig og plyndringer, og havde enten forladt byen som fordrevne fra hus og hjem, eller de var simpelthen bukket helt under og afgået ved døden, som Fabian Jensens far, købmand Jens Bertelsen, der døde i krigens sidste fase i 1659.

Fabian Jensens indlæg i klagesagen er no. 133 ved kommissionsforretningen fra 28. november 1665 og frem – efter de svenske hænger i byen.

Her står ganske tydeligt Fabian. Han beklagede sig over, at han ikke havde fået svar fra øvrigheden på sine skriftlige klager over de store bidrag han havde måttet yde med såvel indkvartering som sin formue. Samtidig klagede han over den særlige pålagte ejendomsskat, den såkaldte prinsessestyr, til betaling af medgiften ved prinsesse Anne Sopies bryllup.

Vor Frue Kirke 1666, 10. juni, Barsedåb, Fabian Jensens
Quinde er huemor.

Hans Christensens .... (barnets navn udeladt) Christnet

Faddere:

Elisabeth Jacobsdatter B.b. (bar barnet = Gudmor).

Fabian Jensens Q. (Quinde) (underforstået gik hos = huemor)

Willum Mule, Hans Erichsen, Niels Gorm (var mandsfaddere)

Fabian Jensen Kæmner

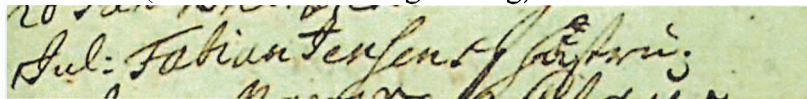
I 1667 nød Fabian den ære at være byens Første-kæmner. Jeg har fundet Svend Larsens egenhændige optegnelse over kæmnere. Kæmneren stod for byens indtægter og udgifter, og ansvaret for en stor del af byens økonomi var således i kæmnerens hænder.

Det var borgerligt ombud, og udgjorde et ikke ubetydeligt arbejde for en travl købmand. Kæmneren stod for byens offentlige bygninger, opsyn med gader og veje, måleredskaber, brønde, vandrender, bøder og stadepenge samt opkrævning af skatterestancer. Og en af de to kæmnere skulle være til stede ved hver rådhusdag, sidde på tinge med byfogeden og bekræfte, hvad der passerede.

1667	Fabian Jensen og Henrik Jespersen
1667	Jens Jensen
1669	: Christen Pedersen - Hans Lauridsen Padstrup

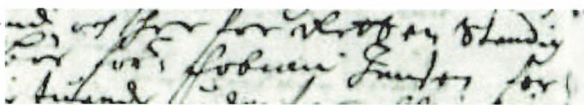
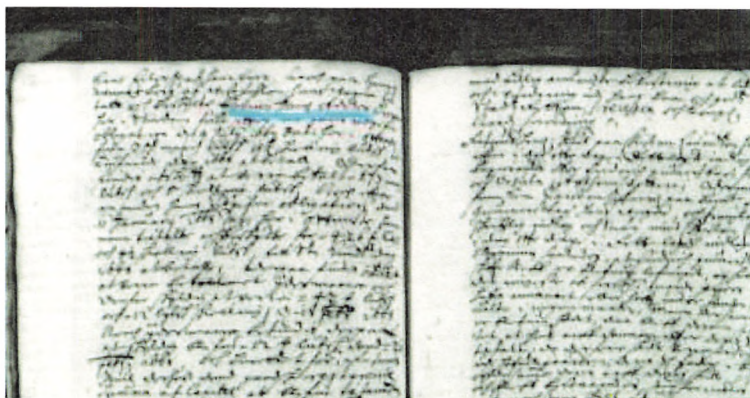

Begravelse af Fabian Jensens hustru, 1. juli 1668 i Sankt Knuds Domkirke (Jf. Brandts Kirkebogsuddrag)

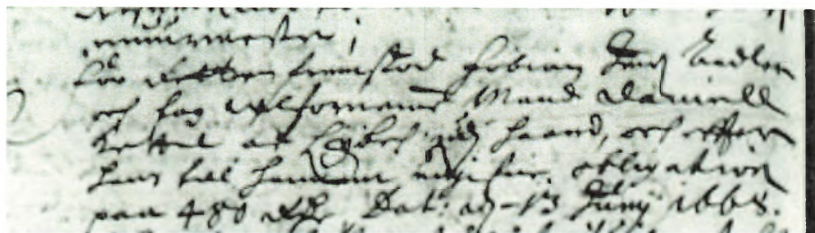
Fabian Jensens Hustru (Maren Christensdatter Høig)
Tydeligt Fabian

Odense Magistrats Rådstuebog 29. juli 1668, Fol. 71, v.
Fabian Jensen kaldes her Fobian Jensen
Over den blå markering står der "Sn. Fobian Jensen Adeler",
og det fortsætter "Borger her i Staden".
Her altså også Fobian, se udsnitsforstørrelsen nedenfor.

Ganske tydeligt Fobian Jensen længere nede på samme side i Rådstuebogen

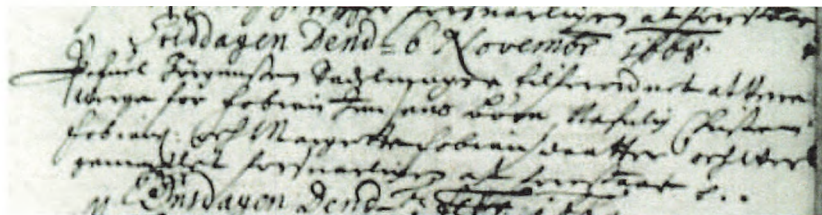
Odense Byfogeds Tingbog, den 1668, 15. juni
Sag med Lübeck-købmanden Daniel Kettel

Her skrives helt tydeligt, For Retten fremstod Fobian Jensen Aadler (Ikke Aadeler).

I Odense Magistrats Rådstuebog for 6. november 1668 vedr. Værgemål beskikkes Poul Jørgensen Sadelmager som værge for Fobian Jensens børn, Christen Fobiansen og Margrethe Fobiansdaatter, bemærk igen stavemåden. Fobian vinder frem.

Herunder ses beskikkelsen ved skifteforretningen som følge af deres mors død i juni 1668.

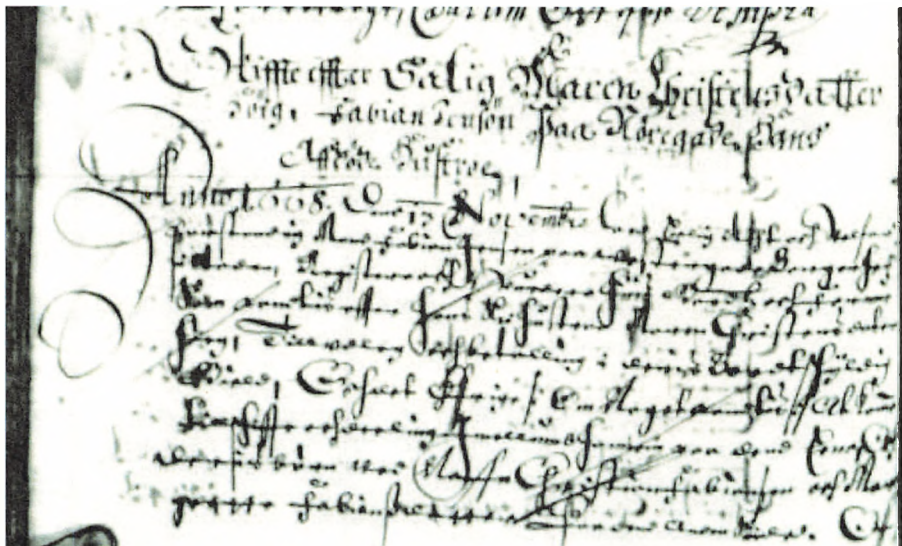

Tydeligt Fobian, Fobiansen og Fobiansdaatter.

Odense Byfogeds Skifteprotokol for 1668 den 13. november.

Fabian Jensens hustru døde som nævnt allerede i 1668, efterladende sig to børn og en travl købmand.

”Skifte effter Salig Maren Christensdatter Høig, Fabian Jensøn På Nøregade hans Affdøde Hustroe”. Bemærk stavemåden i disse linjer – og ikke mindst den kunstfærdige udførelse af bogstaverne. Jeg synes, det er en fin lille æresbevisning.

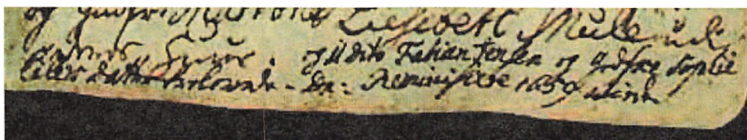

Her er der ikke noget med Fobian, det er Fabian og Fabiansen. Sønnen der blev døbt Christen kaldes her, 10 år gammel, Christian Fabiansen.

Fabian Jensen beskrives som ”ærlig, agtet og welfornehme forstandig mand”.

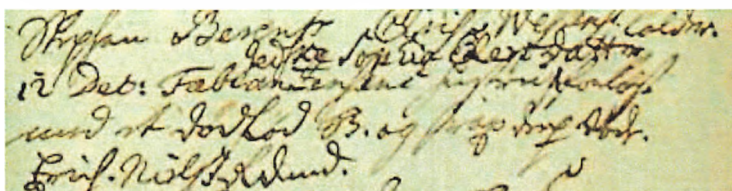
Jeg læser det sådan, at der i anden linje står Paa Nøregade, mens der i femte linje står på Vestergade, men som sagt havde han flere gårde i byen. Et ganske smukt opslag i skifteprotokollen.

Sankt Knuds Domkirkes kirkebog for 1668, trolovede

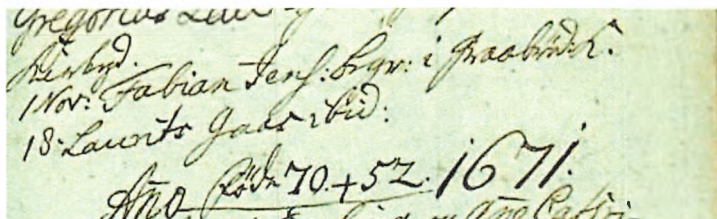
...og 11. dito (det var december) Fabian Jensen og Gedske Sophie Eilers datter trolovede – Da: Reminiscere 1669 viede.
(De blev gift Dominica Reminiscere, 2. søndag i Fasten).

Men allerede den 12. december 1669 ringede Sankt Knuds Domkirke for lig for Fabian Jensens 2. hustru Gedske Sophie Eilersdatter

"12. Dec. Fabian Jensens Hustru Gedske Sophie Eilersdatter forløst med et dødfødt B. (barn) og strax derp(å) død."

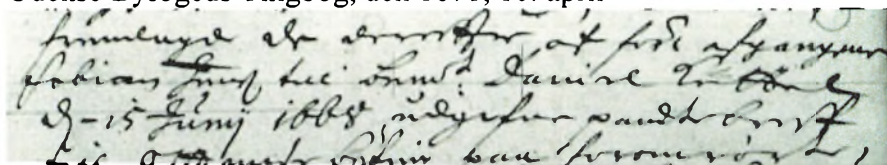
Fobian Jensen selv begravet 1. november 1670 i Gråbrødre Kirke, Sankt Knuds Domkirkes kirkebog 1670 (Jf. Brandt)

Denne indførsel læses af forskere og arkivfolk, Fobian Jensen

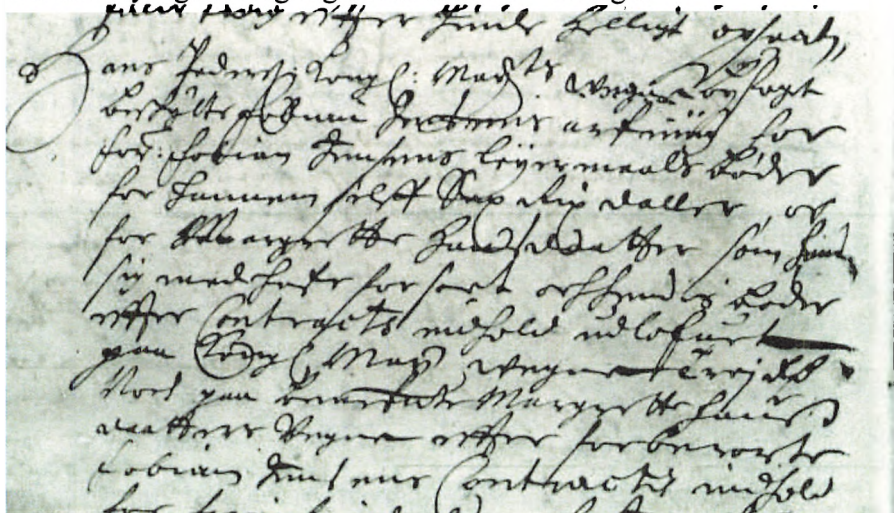

Odense Byfogeds Tingbog, den 1671, 10. april

...afgange (dvs. afdøde) Fobian Jensen. Tydeligt Fobian

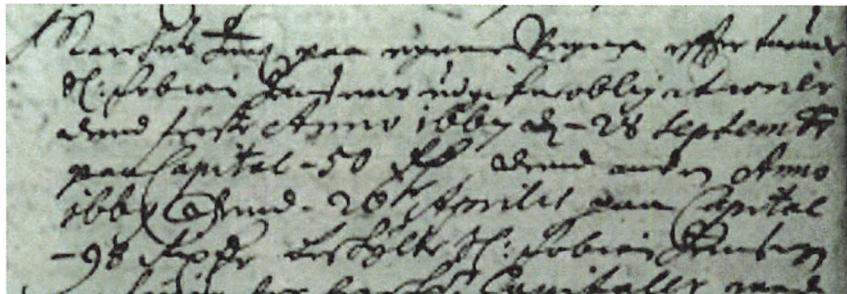
Odense Byfogeds tingbog 10. dec. 1670 – to sager

Vedr. Fobian Jensens lejemålsbøde, som efter hans død gøres gældende mod arvingerne. Lejemål var kønsligt samkvem uden for ægteskabet. Fobian havde ikke været sammen med en skøge, men dog med en anden kvinde uden for ægteskabet.

Taksten var i mange år fast, nemlig 12 Rigsdaler fra den mandlige part, og 6 fra den kvindelige. Fobian Jensen lovede i retten at lægge ud for sin partner, Margrethe Hansdatter. Og han havde en skriftlig aftale med hende om, at det ville ske, når hun havde udstået kirkens disciplin, dvs. stået skrifte under gudstjenesten. 18 rigsdaler var en mindre formue. Flere købmandsgårde var faktisk vurderet til under 200 Rigsdaler.

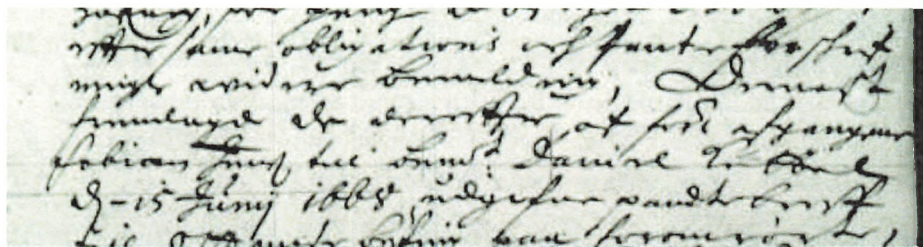
Odense Byfogeds tingbog 10. december 1670 efter Fobian Jensens død

Salig Fobian Jensen – krav vedr. obligationer på 98 Rigsdaler efter hans død.

I begge sager står der ganske tydeligt Fobian. Og der verserede efter Fobian Jensen Adellers død i 1670 en række sager mellem boet og dets kreditorer, hvor han konsekvent benævnes Fobian som fornavn.

Fra Odense Byfogeds Tingbog april 1671, vedr. Fobian Jensens gæld

Som nævnt fandt der et økonomisk opgør sted i byretten efter Fobian Jensen Adellers død i 1670. Her drejer det sig om et beløb til Lübeck-købmanden Daniel Kettel.

Der blev ingen arv til børnene, Christian og Margrethe.

Hvorfor fik Fabian Jensen det tilnavn, Aadeler /Aadler?

Fabian Jensen fik midt i 1600-tallet tilnavnet Aadeler / Aadler, som blev hængende og over tid udviklede sig til Adeler og Adler.

Hvorfor blev han mon – også i retsdokumenter – benævnt med dette tilnavn. Var det et tilnavn, som skulle give en karakteristik af ham som person? Et øgenavn, en anerkendelse?

Det kan måske endda forekomme lidt adeligt i nutidige ører, men det er dog næppe det, der er forklaringen.

En indhentet udtalelse fra en ekspert ved Institut for Navneforskning ved Københavns Universitet bestyrker en formodning, jeg har, om at tilnavnet skyldtes, at Fabian som købmand ofte gav kredit, og derfor af og til måtte opkræve tilgodehavender hos sine debitorer, sommetider også ad rettens vej.

At aadele kunne nemlig tidligere betyde noget i retning af at tiltale, påtale, at stævne for retten, på samme måde som vi i dag taler om at trække skyldnere i fogedretten.

Både Fabian Jensen og hans far, Jens Bertelsen stævnedes bønder for gæld. Det var ikke ualmindeligt, at købmændene måtte gå rettens vej.

På samme baggrund er det denne betydning af tilnavnet Aadeler, som sprogforskeren på Københavns Universitet er tilbøjelig til at støtte.

Navneforskeren, som jeg har skrevet med, Lektor Birgit Eggert, forklarer:

"Tilnavnet Aadeler ser i første omgang ud til - som du selv er inde på - at kunne være dannet til substantivet ådele, se <https://kalkarsordbog.dk/ordbog?query=%C3%A5dele>.

En 'ådele' kunne betyde 'en der påtaler', og det behøver kun at have været en enkelt gang, han har påtalt nogen, for at det kan resultere i et tilnavn.

Når navnet senere bliver til Adeler og Adler, er der dog nok snarere tale om en stavevariant til dette. Adler er velkendt som tilnavn på tysk, hvor det betyder 'ørn'. Adeler er en variant af dette, og blev senere et adelsnavn i Danmark."

Henvisningen til Kalkars Ordbog gælder Otto Kalkars fem bind tykke "Ordbog til det ældre danske Sprog" (1300-1700).

(Den ligger på nettet på Kalkarsordbog.dk).

Så vidt sprogforskeren, som jeg sender en venlig tanke.

Efterfølgende er jeg også blevet opmærksom på en anden mulig årsag til tilnavnet, nemlig det gamle ord odel og odelsret, og en odelsejer eller odeler / odler.

Det kan måske tænkes at være blevet til Aadler / Aadeler på samme måde som bynavnet Naarup skiftevis stavedes Norup og Naarup. Og Fobian og Faabian, som vi også har set eksempler på. Jeg mangler dog belæg for denne forståelse.

Hvad er en odeler. I Kalkars ordbog læses flere opslag:

odelsret, Erbrecht eines Landguts

odelbåren m a n d; odelsmand er nest til at besidde den iord, hand eyer laad vdi

odelsberettiget, Ved slægtskab berettiget til odel; garden bortfæstis til den nærmest odelsberettiget.

Der er flere odels-opslag, men jeg har ikke fundet noget plausibelt grundlag, for at odel- skulle være baggrunden for Aadler / Aadeler.

Hans Fabiansen - hvem var han?

Fabian Jensen fik som nævnt endnu en søn, men udenfor ægteskab.

Sammen med Margrethe Hansdatter blev Fabian nemlig far til Hans Fabiansen, hvilket var årsagen til, at han blev idømt en stor bøde for såkaldt lejermaal, kønsligt samkvem udenfor ægteskab.

Det ansås for strafbart både over for de verdslige myndigheder og i forhold til kirken. Fobian Jensen Aadelers accepterede som nævnt sin straf. Og han påtog sig at betale bøden for både sig selv og sin partner, Margrethe Hansdatter, når hun havde udstået kirkens straf ved at stå offentligt skrifte i kirken under gudstjenesten.

Hans Fabiansen fik altså sin mors fars fornavn Hans, og som efternavn Fabiansen som patronym efter Fabian Jensen.

Hans kom i skomagerlære og blev skomager i Odense. Vi har intet kendskab til hans liv eller evt. senere slægtsforhold i øvrigt.

Hans blev ikke benævnt Fobian eller Fobiansen.

Købmand Fobian Adler

I Fobian Adler-slægten førtes Fobian-navnet og Fabian-navnet videre gennem Fobian Jensen Aadelers søn Christen / Christian, født i 1658. Og i næsten hele 1700-tallet kaldtes først Christian og senere hans søn Fabian Christiansen Adler begge slet og ret Købmand Fobian Adler.

Christen Fabiansen blev til Christian Fobiansen Adler

Christen blev døbt den 26. december 1658 i Skt. Knuds Domkirke i Odense som søn af Fabian Jensen, jf. ovenfor, og har således som barn ”officielt” heddet Christen Fabiansen (Aadeler).

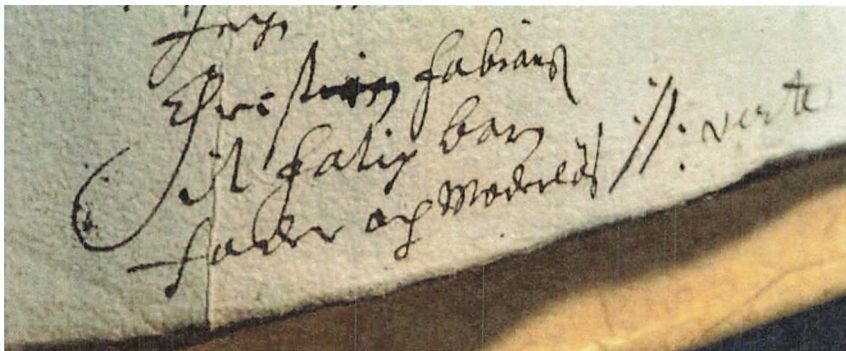
At være født i denne mørke periode i danmarkshistorien, og at være barn i den svære efterkrigstid efter svenskekrigene på Fyn, har ikke været nemt. Manglen på mad, brændsel og andre fornødenheder har præget dagligdagen, og vi ved fra beretninger, at befolkningen var udplyndret, udpint og mentalt nedbrudt til en grad, der kan kaldes håbløshed. Et barsk og magert udgangspunkt for det lille nye liv.

Christen var imidlertid et barn, som alligevel klarede sig og voksede op til at klare sig i livet. Han må have haft både gode gener, gode forældre og en stærk viljestyrke.

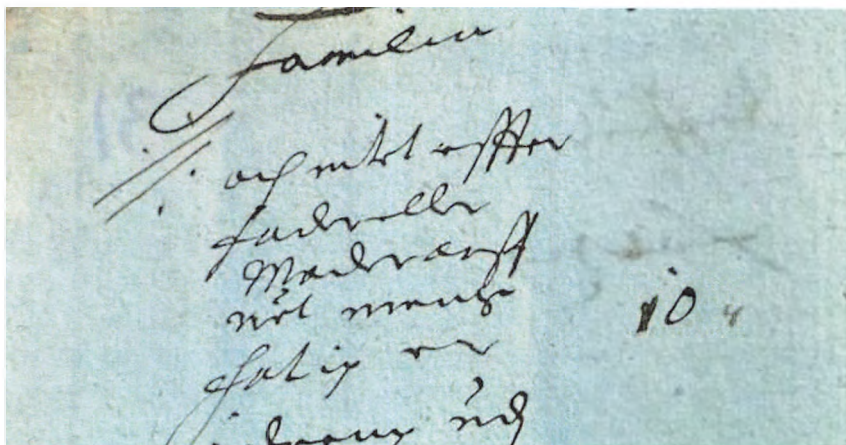
Hans farfar, Jens Bertelsen døde, inden drengen fyldte et år. Og så tidligt som da han var ni år i 1668, døde hans mor og et år senere hans stedmor. Tilbage var faderen, søsteren Margrethe og hanselv.

Og allerede et år senere i 1770 blev han og søsteren Margrethe forældreløse, da Fobian Jensen afgik ved døden i oktober måned. Men selv om Christian Fobian Adler voksede op i krigens kølvand og turbulens og tilmed tidligt blev forældreløs, formåede han alligevel at drive det vidt og blive en agtet og velhavende Odense-borger og handelsmand.

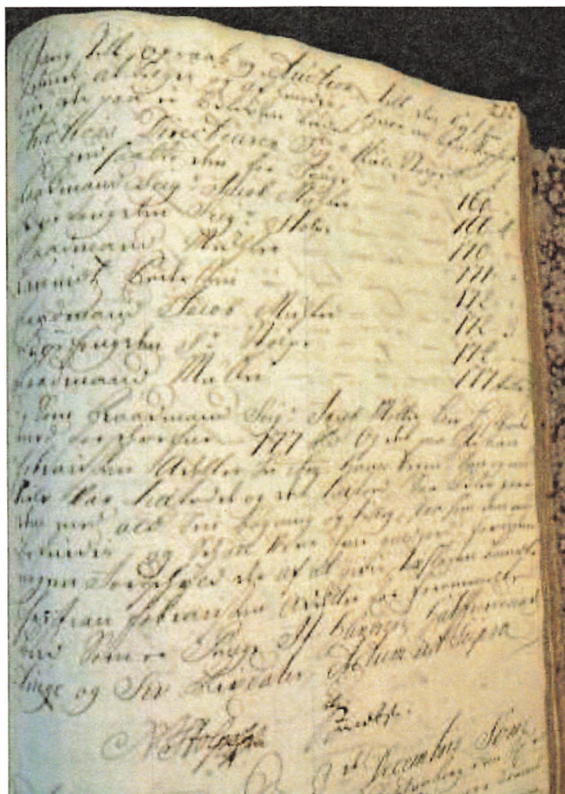
Christen forekommer i et skattemandtal i 1672 som boende hos købmand Jørgen Barchhausen, og benævnes Christian Fabiansen.

"Christian Fabiansen – it fatig barn – fader og moderløs"
Og på næste side, "og intet efter fader eller moder arffuet mens fatig er,
Alder 10".
Han var rettelig 14 år.

Næste gang, jeg har kunnet finde Christian Fobian Adler i arkiverne, er ved hans køb af købmandsgården i Vestergade (vore dages Vestergade 56 i Odense) i 1705, hvor der afholdes en auktion, som han vinder, hvorefter der skrives auktionsskøde til Christian Fabiansen Adeler.

Auktionen den 28. november 1705 vindes af Christian Fabiansen Adeler med et bud på 177 Rigsdaler. Auktionsprotokollen.

Fra Odense Byfogeds Skøde- og panteprotokol 21. november 1705, Fol 49 ff. Herunder vises et klip med et mindre udsnit af auktionsskødet fra 1705

Her skrives Auct: Schøde till Christian Faabiansen Adeler

Vi kan følge, hvordan efternavnet skifter stavemåde fra den ene myndighed til den anden, og fra dokument til dokument. Ja, endda også i det enkelte dokument.

Der blev i forbindelse med købet tinglyst en "Obligation og pantebrev" på 200 Rdl. til sognepræsten Christen Schiønning af "Christian Fobiansen Adeler Borger og Indvåner udi i Ottense..." for et lån Christian optog med pant i købmandsgården i Vestergade, som er afbilledet nedenfor.

Odense Byfogeds Skøde- og Panteprotokol den 30. januar
1706, Fol 86

Senere i samme dokument skrives hans navn dog
Christian Fabiansen Adeler Borger Indvåner udi Ottense....

Jeg finder det bemærkelsesværdigt, at Christian i forbindelse med en og samme handel benævnes såvel Fobiansen som Faabiansen og Fabiansen, efterfulgt af Adeler.

Købmandsgården, som Christian købte i slutningen af 1705, ligger på sydsiden af Vestergade. Og det var fra denne gård, Købmands- og handels-virksomheden Fobian Adler blev drevet fra 1705 til 1779. Se næste side.

Det er ejendommen lige ved siden af Knud Møllers Kontant Forretning, nr. 56 med 8 dannebrogsvinduer på første sal.

Ejendommen ligger der den dag i dag, men er naturligvis renoveret siden 1700-tallet, hvor Fobian Adlerne drev købmands- og handelsvirksomhed dér. På postkortet anes porten stadig helt til venstre ind mod Nr. 58.

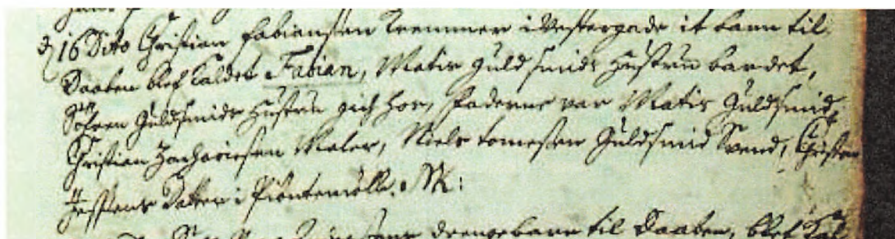
Porten førte ind til gården med flere bygninger, gård, have lagerbygninger, stald og lo. Antagelig har indgangen til kramboden oprindeligt også været via porten.

Postkortfotografiet er taget en dejlig solskinseftermiddag omkring 1900, fra vest mod øst, så sydsiden af gaden er i højre side af billedet. I dag, 2022, har Matas en butik i ejendommen.

Kort tid efter købet af ejendommen, stadig i 1705, døbes sønnen Fabian, jf. indførslen i kirkebogen for Skt. Knuds Domkirke den 16. december. Her benævnes faderen Christian Fabiansen, kræmmer i Vestergade.

Udsnit af siden i kirkebogen med den 16. december.

"16. Dito (det var december)

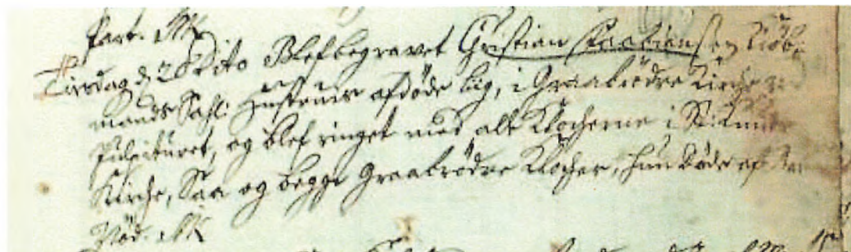
Christian Fobiansen Kræmmer i Vestergade et barn til
Dåben blev kaldet Fabian, Matis Guldsmeds Hustru bar det,
Søren Guldsmeds Hustru gik hos, Fadderne var Matis (Simonsen)
Guldsmed, Christian Zachariassen maler, Niels Tomesen Guldsmedesvend,
Christen Jespers Datter i Pjontemølle."

Fadderne var bl.a. fremtrædende Odense-guldsmede, som den dag i dag stadig regnes blandt de ypperste i faget, bl.a. Mathias Simonsen.

Fadderne var således gode, solide borgere i Odense. Muligt moderen Anne Henriksdatters familierelationer. Det var traditionen, at det var den nære familie, der trådte til som faddere. Men der findes også ganske mange eksempler på, at gode venner, naboer eller andre forbindelser stillede op som faddere for det lille barn.

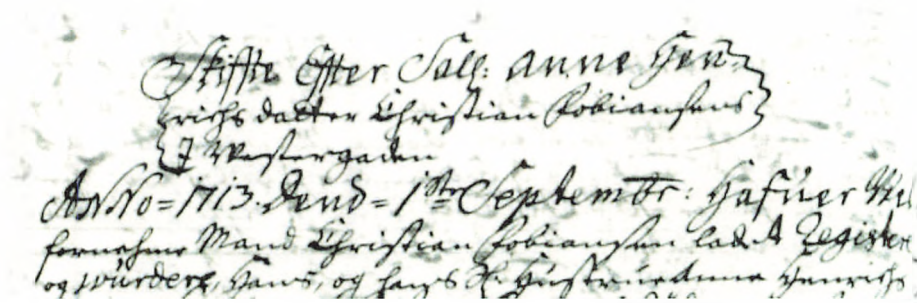

Allerede i 1712 dør moderen, Anne Henriksdatter.
 Ved hendes begravelse benævnes faderen i kirkebogen
 Christian Faabiansen.

Også hun døde af barns nød, dvs. i forbindelse med en fødsel.
 Der "blev ringet med alle klokker i St. Knuds Kirke, saa og
 begge Gråbrødres Klokker". Et af den tids vigtige ritualer, og
 antallet af klokker signalerede social status.

1713 i skiftet efter Anne Henriksdatter skrives enkemandens
 navn i skifteprotokollen Christian Fobiansen i Vestergaden.

Odense Byfogeds skifteprotokol 1. sept. 1713, Fol. 199. "Welfornehme
 Mand Christian Fobiansen i Vestergaden"

(Forstørret udsnit) Bemærk, at sønnen i skiftet kaldes Fobian Christiansen. Odense Byfogeds skifteprotokol 1713.

Handwritten text from a 1713 probate record. The name 'Fobian' is underlined in the list of names. The text is written in cursive and includes other names like 'Napuly' and 'Fobian'.

Her i skiftet efter moderens død benævnes sønnen Fobian, selv om han syv år forinden i Domkirken blev døbt Fabian. Fobian, som hans fornavn, er endog understreget i skifteprotokollen.

I 1716 ved enkemandens senere trolovelse og indgåelse af ægteskab med Katrine Nielsdatter Møller, skrives i kirkebogen for Sankt Knuds Domkirke den 25. november 1716, Seigneur Christian Faabiansen Borger og Kiøbmand her i Odense.

Handwritten text from a 1716 church record. It records a betrothal between Christian Faabiansen and Katrine Nielsdatter Møller. The text is written in cursive and includes the date '25de 1716' and the names of the witnesses.

De blev trolovet den 25. november klokken 10 efter Prædiken, og gift (copulered) mandag den 21. december 1716. Forloverne var guldsmedene, Simon Schwartz og Søren Pedersen.

Tre måneder senere 12. januar 1717 ved den næste søn
 Hendrichs dåb i samme kirke benævnes faderen ligeledes
 Christian Faabiansen

Tirsdag d. 12ten: Christian Faabiansen i Vestergade, fader
 til den i Kirken, ligesom fimmindede af H. Wilsdøst
 Capelan de P. Lunde Kirke, og den kaldt Hendrich, for
 Lector Mathias Bloche Kirke var Lector, Jacob Lindes
 Niobmands faderen Lector i Vestergade gylt for faderen
 var Lector Lunde, Niobmand i Vestergade, Lector Lunde
 Niobmand Hødem, Urban Jensen, Lector den faderen
 Tale Hilde Giersteden Hødem datter datter Hødem
 Bloch

1719, 18. april ved sønnen Nicolais dåb benævnes faderen
 Christian Faabian Kiøbmand i Vestergade

1719
 Tirsdag d. 18ten: Christian Faabian i Vestergade,
 fader til den i Kirken, ligesom fimmindede af H. Wilsdøst
 Capelan de P. Lunde Kirke, og den kaldt Nicolai, for
 Lector Mathias Bloche Kirke var Lector, Jacob Lindes
 Niobmands faderen Lector i Vestergade gylt for faderen
 var Lector Lunde, Niobmand i Vestergade, Lector Lunde
 Niobmand Hødem, Urban Jensen, Lector den faderen
 Tale Hilde Giersteden Hødem datter datter Hødem
 Bloch

Ved dannelse af Odense Købmandslaug i 1724 var Christian Fabiansen en af stifterne.

Christian Fabiansen registreredes for handel med Nürnberg Kram (Nørbenger Kram), som på den tid – modsat senere – var en positiv kvalitetsbetegnelse, og hollandsk stentøj – så han drev vel overvejende en slags isenkramforretning.

Hvad er et købmandslav ?

Et lav (tidligere stavet *laug*) var en organisation af byerhvervene. Lavet var en forening af ligeberettigede, selvstændige, næringsdrivende for et bestemt erhverv. Enhver, som ville slå sig ned i en by og arbejde, var forpligtet til at lade sig optage i fagets lav og til at søge om og betale for borgerskab inden for sit erhverv.

Sønner med forskelligt efternavn

I 1736 i dødsboskiftet efter salig Christian Fobiansen finder jeg det interessant, at hans første søn, vores ane, Fabian kaldes Faabian **Christiansen**, mens dennes yngre halvbrødre, Hendrich og Nicolay i skifteprotokollen til efternavn kaldes **Faabjansen** (med j).

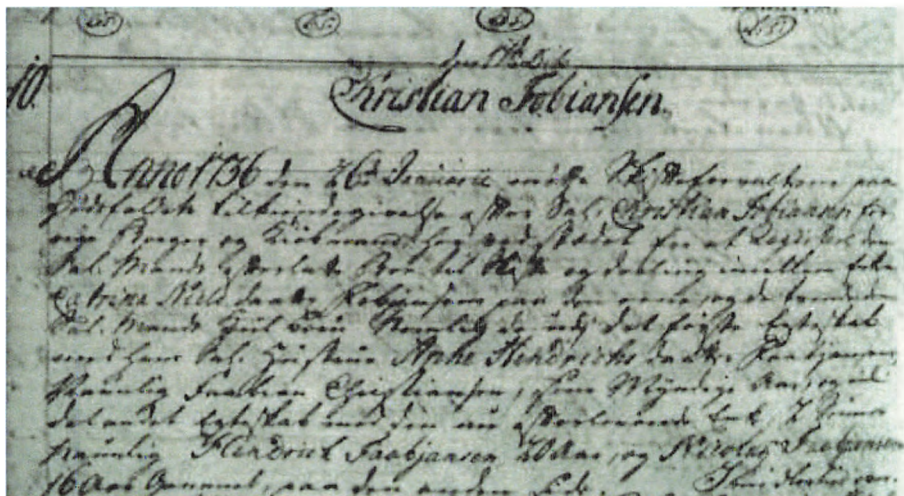
Enken, deres mor forsynes med efternavnet, Fobjansen, en variant af husbondens patronym, hvilket ikke var sædvanligt.

Og minsandten om ikke at Christian Fobiansens afdøde **første** hustru i dette skiftet brev skrives Anne Hendrichsdaater – med tilføjelsen Faabjansen med j.

Den stavemåde har jeg ikke set andre steder. Og hvorfor de to halvbrødre ikke kaldes Christiansen som storebroren, ved jeg ikke. Men det kan evt. bero på, at kirkebogsføreren så det som sin opgave at sikre, at den nye navneskik blev indført og fulgt, således at faderens efternavn blev fremtidigt ”familienavn”, jf. nedenfor, hvor jeg gengiver en artikel fra Københavns Universitet om overgangen fra brugen af patronymer til fast familienavn.

Det er i så fald bemærkelsesværdigt, at den ældste søn stadig benævntes ved sit patronym, Christiansen. Måske kan det hænge sammen med, at han var nogle år ældre end halvbrødrene, og hans efternavn dermed allerede var indarbejdet, eller at man ikke syntes, han skulle kaldes Fabian Fobiansen.

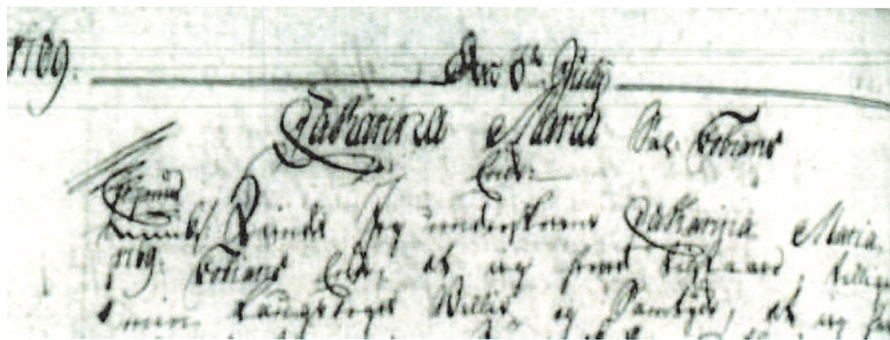
Her vises indledningen til Christian Fobiansens skifte i Odense Byfogeds Skifteprotokol den 26. januar, med de nævnte navne.

Christian Fobian Adlers navn forekommer også i flere optegnelser efter hans død. I 1769 foretager hans enke en testamentarisk disposition, som kan læses i skifteprotokollen.

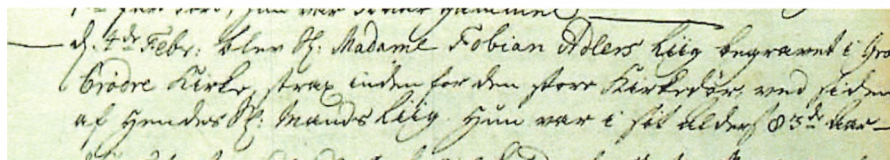
Der er tale om en såkaldt fledføringskontrakt, som indebar, at enken Catharina Maria Salig Fobians enke bestemte, at alt hvad hun ejede ved sin død, skulle gå til sønnedatteren som gengæld for kærlig pasning og pleje.

Oprindelig hed hun Katrine Marie Nielsdatter Møllers, men i 1700-tallet, som var en periode med fremgang og rigdom for Danmark, blev mange navne ”peppet op” og gjort finere. Man fulgte moden, og nu hed hun Catharina Maria. Se næste side.

Hun døde i 1771, og den 4. febr. blev Sal. Madame Fobian Adlers lig begravet i Graabrødre Kirke strax inden for den store kirkedør ved siden af hendes salig mands liig. Hun var i sit alders 83.de år.

Sankt Knuds Domkirkes kirkebog

Konkluderende om stavemåden for den Welfornehme Borger og Kiøbmand Christian Fobian Adler, som ved dåben fik navnet Christen, og efternavn Fabiansen efter sin far Fabian Jensen, konstaterer jeg, at Fobian som efternavn vinder frem.

Ved gennemgang af indførslerne i kirkebogen for Skt. Knuds Domsogn, tingbøger og skifteprotokoller samt lavsprotokoller og andre officielle dokumenter ses det, at Christian Fobian Adlers efternavn ikke blev stavet konsekvent. Men der ses en tydelig udvikling fra Fabian hen imod Fobian.

Fabian Christiansen Adeler Købmand og handelsmand

Christian Fobian Adlers søn, Fabian blev født i december 1705, og døbt den 16. december. Han blev i kirken kaldt Fabian, opkaldt efter sin farfar, som hed Fabian Jensen med tilnavnet Aadeler.

Til efternavn hed Fabian så Christiansen efter sin fars fornavn, Christian (med –sen efter). Det er i overensstemmelse med den gamle danske navneskik, hvor man fik efternavn efter sin fars fornavn, Christians-søn / -datter, patronym, som jeg tidligere har beskrevet omkring væveren i Verninge og hans børn og børnebørn.

Fabian Christiansen Adler (vores ane) blev i løbet af 1700-tallet lige som sin far oftere kaldt Fobian Adler i kirkebøger, tingbøger og folketællinger og andre officielle dokumenter.

Navnene Adler, Adeler, Aadeler og Aadler er altså i vores slægt ikke forskellige navne, men samme navn, blot med varierende og lemfældig stavemåde.

Den lemfældige stavemåde er helt i tråd med, hvad jeg har vist med Fabian, Fabiansen, Faabian, Fobian og gennem både 1600-tallet og 1700-tallet.

Retsdokumenter, underskrevet personligt, var ofte forsynet med underskriverens signet, et oftest rødt laksegl på dokumentet med den pågældendes mærke eller med slægtens våbenskjold. Det er også tilfældet for Fabian / Fobian Christiansen Adler.

Under et af mine besøg på Rigsarkivets afdeling i Odense fandt jeg i en kasse mellem en mængde gamle, gule og smuldrende papirer til Odense Byfogeds Skøde- og Panteprotokol flere originaldokumenter, underskrevet af Fobian Adler med et flot rødt laksegl ved siden af med initialerne FCA.

I dokumentmapper og kasser i Rigsarkivet ligger flere dokumenter fra 1700-tallet med FCAs laksegl med det kraftfulde våbenskjold.

Det er et ganske udtryksfuldt og stærkt våbenskjold, som i affotograferet form ser således ud, med ridder i rustning med vinger på hjelmen og dobbeltørn på skjoldet. Adler er, som navneforskeren også anførte det tyske ord for ørn.

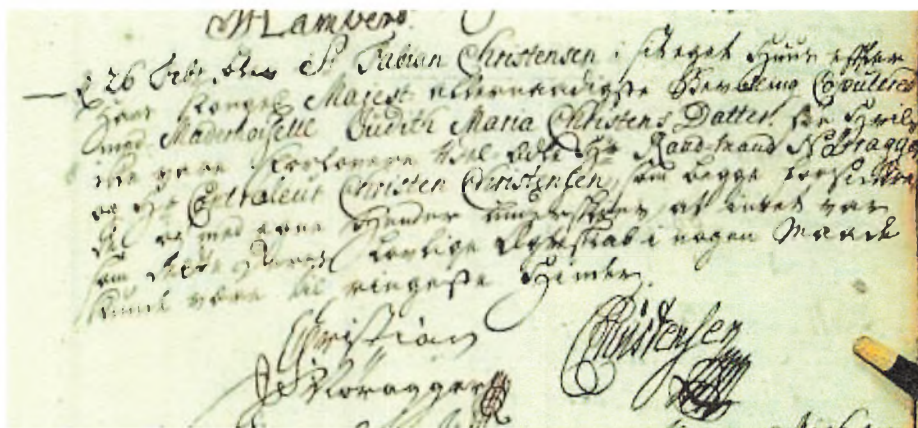
Nedenfor ses en nyligt optegnet gengivelse af seglet.

Optegning af våbenskjoldet er på min bestilling udført af en af Europas dygtige heraldikkunstnere, englænderen Quentin Peacock. Det originale laksegl har initialerne FCA, for Fabian Christiansen Adler foroven. Initialerne er udeladt her, så slægtsvåbenet ses i sin generelle form. Slægtsvåbenet fortæller en del af historien om slægten.

I det følgende vises indførsler i kirkebogen for bryllup, dåb og nogle begravelser i Fobian Christiansen Adlers levetid.

26. feb. 1749 indgår Sr. Fabian Christensen i sit eget hus ægteskab med Mademoiselle Judith Maria Christens Datter,

Her benævnes han Fabian Christensen. Og teksten lyder:

"D. 26. Febr. Blev Sr. Fabian Christensen i sit eget Huus efter hans Kongelige Majestæts allernådigste Bevilling Copulered med Mademoiselle Judith Maria Christens Datter. For Hvilket ikke vare forloverne Welædle Højlærde Rådmand Nøragger og Højlærde Contraleur Christen Christensen, som begge forsikrede og med egne Hænder underskreve, at intet var som dette deres lovlige Ægteskab i nogen Måde kunne være til ringeste Hinder.

Christian
Nøragger

C Christensen

Der har faktisk indsneget sig en lille fejl vedrørende en af forloverne, nemlig Controllør Carsten Christensen, som fejlagtigt benævnes Christen Christensen. Rådmand Nøragger hed derimod Christian.

Fobians Hus på Heden

I 1750 købte Fobian Christiansen Adler af Apoteker von Westen et hus på Heden lidt uden for byen mod Dalum.

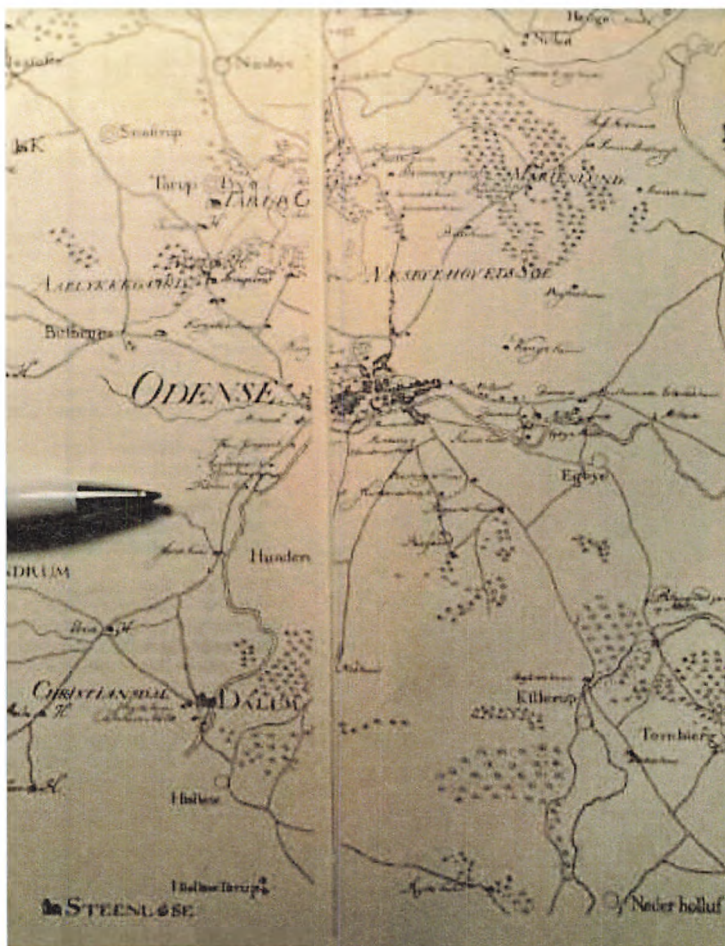
Huset på Heden, kaldes på et gammelt kort over Odense "Fobians Hus." Se kortet på næste side.

1757. i. Christ. 286.
Aftandagen den 16de Decbr 1750
Kjøb af 1de Decbr 1750
Hans
T
Apoteker Johan Kristoffer von Westers
Kjøb af
Fobian Christiansen Adler sin
Jeg har hermed Jeg underskrevne Johan Kristoffer von Westers
1750 Kongelig Maj: i Kjøben Apoteker Jørgen de Caen, Tilsidst
og for med det hermed givde, at jeg med fri vilje og behag
har givet og afsandt, for som jeg for med vilje og
behag og afsandt, for mig og mine Arvinger tillid
foran mig i Johan Kristoffer von Westers Kjøb og sandsynlig
de Caen, at jeg hermed har givet og afsandt alle Lygde inde
de Caen, for mig for mig for mig af de foran mig
og foran mig i Johan Kristoffer von Westers Kjøb, at jeg hermed
mig hermed har givet, og er det allersidst og sidste
og det hermed har givet, og er det allersidst og sidste
givet og det hermed har givet, og er det allersidst og sidste
givet og det hermed har givet, og er det allersidst og sidste

Her benævnes han **Fobian** Christiansen Adler Kjøbm.

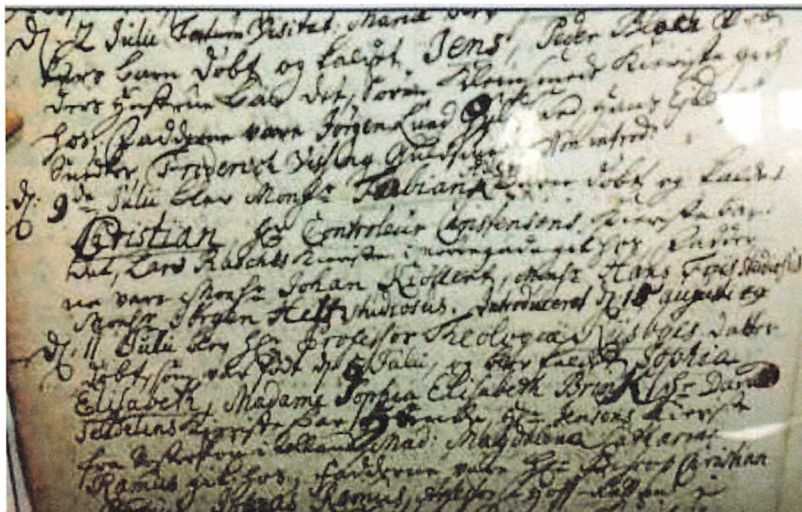
Udsnit af Videnskabernes Selskabs kort over Odense og omegn fra 1780.

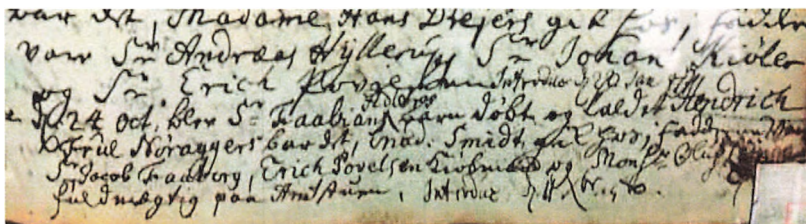
*Fobians Hus ved pennens spids.
Angiveligt rentegnet omkring 1920*

Dåbsindførsler i kirkebogen for Fobian Adlers otte børn

Ved baredåben for den første søn, Christian den 9. juli 1749 var faderens navn tilsyneladende en vanskelig opgave for degnen. Men han ender vist med at skrive Faabian Adler.

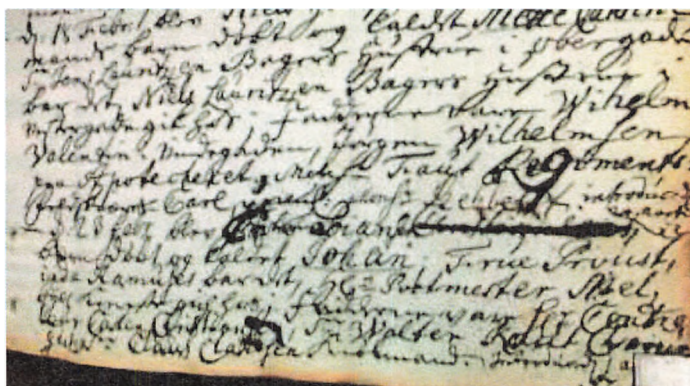
Ved Henrichs dåb, 24. oktober 1750, Seigneur Faabian Adler. Kirkebogsføreren har stadig sine problemer med faderens navn.

Johans dåb, 23. februar 1752.

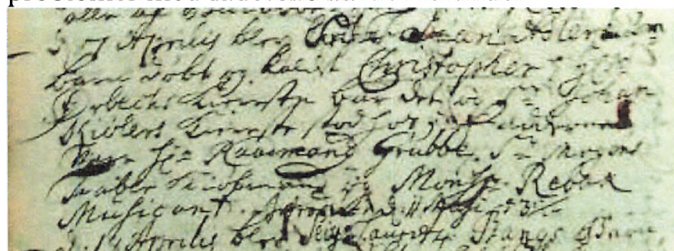
Det ser ganske rodet ud, og der står minsandten at faderen var Christian Fabiansen. Det var den afdøde farfars navn!

Ovenikøbet ser det ud til, at kirkebogsføreren oprindeligt har skrevet det korrekte, Fabian Christiansen. Altværent har nok været for rigelig. Herunder.

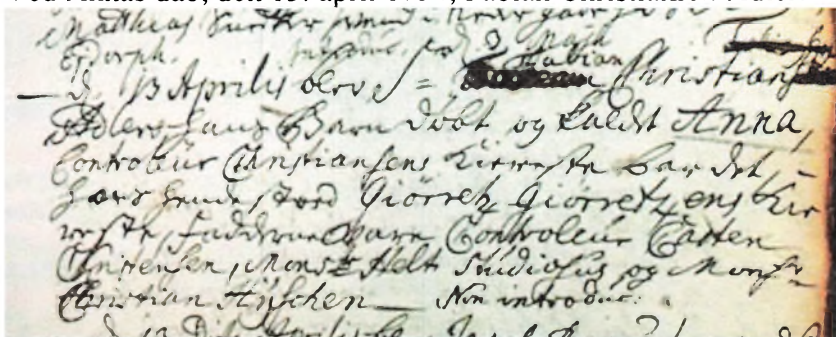
Frue provstinde Ramuses bar barnet, Postmester Melbyes kiereste gik hos, og den allestedsnærværende Controllør Carsten Christensen var blandt mandsfadderne sammen med Seign. Chirurgus Walter Kaut og Købmand Claus Clausen.

Ved Christophers dåb den 7. april 1753, Christian Fabiansen Adler Kiøbmands. Kirkebogsføreren har igen haft sine problemer med faderens navn. Herunder

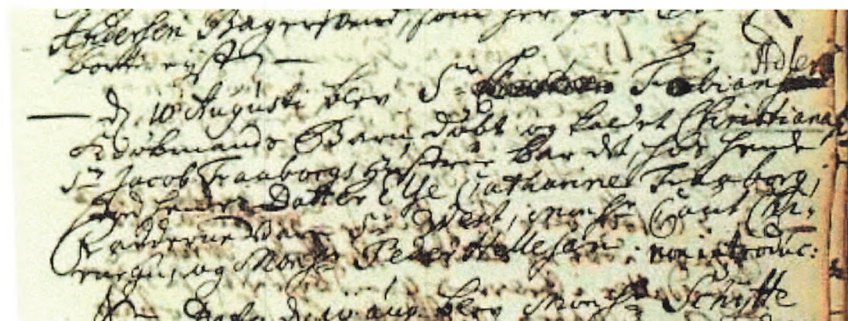

Ved Annas dåb, den 13. april 1754, Fabian Christiansen Adler.

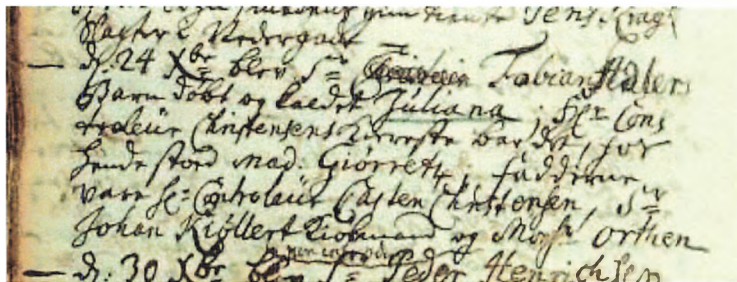

Det var ikke ualmindeligt i denne kirkebog, at navne blev rettet. Dog normalt ikke i det omfang, som vores forfader Fabian, som efterhånden kaldtes Fobian Adler oplevede.

Ved Christianas dåb, den 10. august 1756. Blev det til Fobian Adler – igen med flere overstregninger og rettelser. Det ser ud som om degnen var begyndt med Seigneur Christian, men slutter med at skrive Seigneur Fobian Adler Kiøbmand...

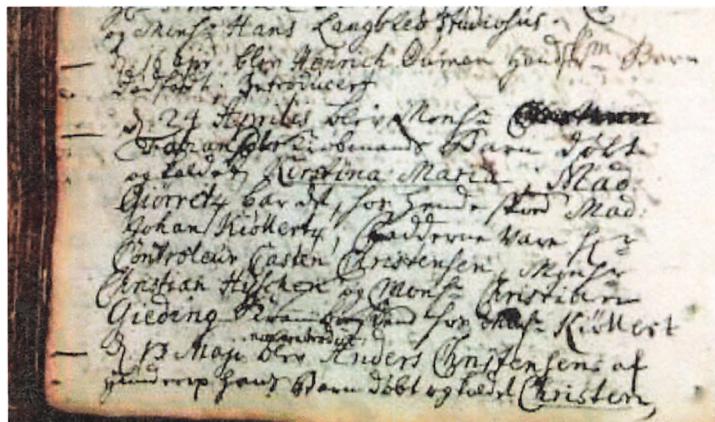

Ved Julianas dåb, den 24. december 1757 – Juleaften !
 Fabian/Fobian Adler. Ny variant og stadig ganske uordentligt
 at se på med den overstregning af Christian.

Ingen tvivl om, hvem den lille Juliana "opkaldtes" efter.

Familiens yngste, Kirstina Marias dåb 24. april 1759. Det er svært at se, om der står Fabian eller Fobian Adler. Igen er Christian overstreget. Har kirkebogsføreren mon kendt farfaren godt, og haft ham denne i tankerne ved hver barnedåb.

Fadderne var den allestedsnærværende toldkontrollør Carsten Christensen og en række af byens købmænd.

Anno 1753 den 7de Februar, Alene
 jeg Gortz Gortzen i Vestre Gaard paa
 Raadhuset og famblig Magistraten
 indkaldes og kaldes hie ad Raadhuset
 Elderman Lovi Odense Børns Kromer Lauge
 Og ala bestimden alle andem i Længden
 Længden kende kende og kende
 mit Længde, hiedes mit alle Længde
 * Ats Konis alle uadligst Længde
 Længde Artikuleri - 5te Post, ind Længde
 Mann og Boepel and Længde
 Vestergade.
 Herr. Længde Længde - Længde Længde
 Længde Phillips Møller - Længde Længde
 Længde Hans Drejer - Længde Længde
 Længde Andreas Hylkerup - Længde Længde
 Længde Længde Længde Længde Længde
 Længde Længde Længde Længde Længde

foobian Christensen Adler.

Den stavemåde er ikke set andre steder!

Men måske harmonerer det med, at det jo er på Fyn med de lange vokaler.

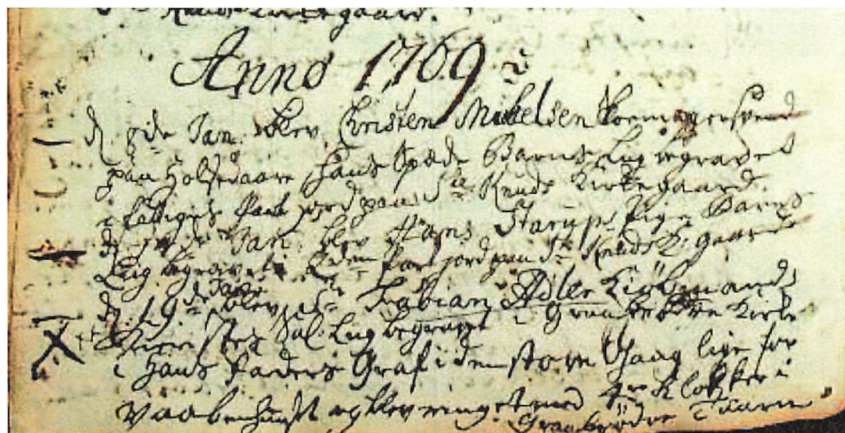

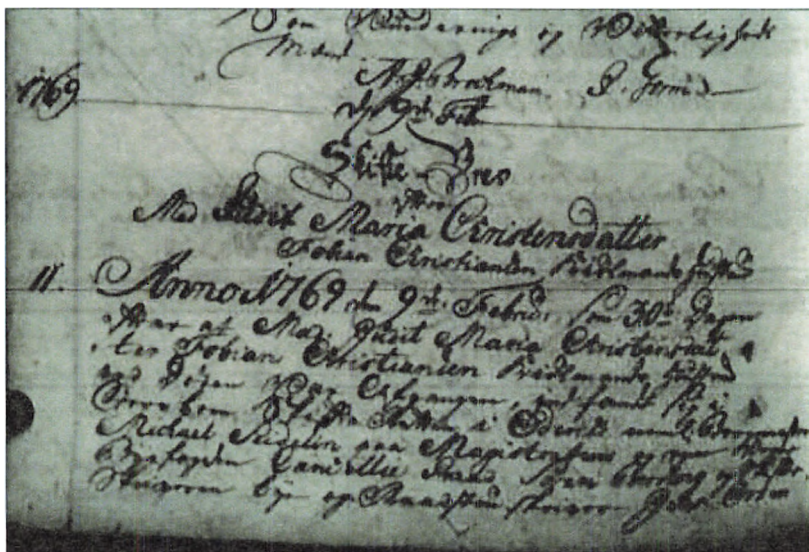
Her har Fobian Adler betalt for hustruen Judith Marias Stolestade (Hun benævnes fejlagtigt Susanne, men der fandtes ikke en Susanne i denne familie eller slægt overhovedet).

Ved Judith Marias død,
Begravelsen den 19. januar 1769, Skt. Knuds Domkirke,
Odense,

Seignr. Fobian Adler Kiøbmands Kierestes salig Liig begravet i Graabrødre Kirke i hans Faders Graf i den Store Gang lige for Våbenhuset og blev ringet med 4 klokker i Graabrødre Taarn.

Skiftet efter Judit Maria Christensdatter (uskiftet bo)

Anno 1769 Den 9. de Februaris, som 30. te dagen efter at Mad. Judit Maria Christensdatter, Fobian Christiansen Kiøbmands Hustru ved Døden var afgangen, indfandt sig i Deres Boe Skifteretten...
Fra Odense Byfogeds Skifteprotokol.

Hvad er et stolestade ?

Et stolestade er en kirkebænk med rygstød, gavl og låge. Efter Reformationen vandt faste stolestader til menigheden indpas i de danske kirker. Mange stammer helt eller delvis fra renæssancen og kan være rigt udsmykket med relieffer og malerier.

August 1773, Fobian C.n Adler med FCAs signet/segl.

Fobian Christian Adler Borger i Odense udsteder pantebrev.

Findes i "Dokumenter til Skifteprotokollen for 1789", hvor behandlingen af hans dødsbo omsider kunne afsluttes, efter at han var afgået ved døden 10 år tidligere i 1779.

Fobian Christian Adler, signatur og segl (krakeleret)
Odense Byfoged, Dokumenter til Skifteprotokollen.

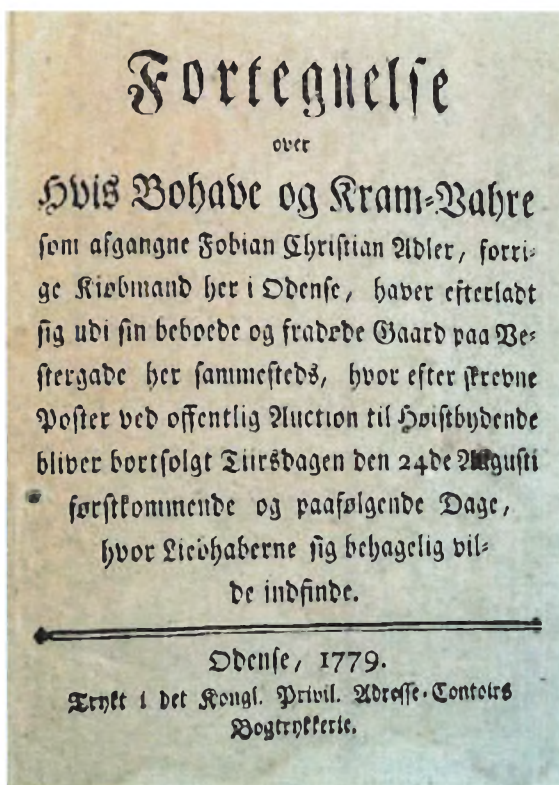

Egenhændig underskrift, dokumentet er stemplet bare to dage inden hans død. Også Fobian i underskriften.

I Fobian Adlers eget skifte efter hans død i 1779, skrives tydeligt Fobian Christian Adler Kiøbmand.

Se f.eks. her Auktionskataloget over boets løsøre i 1779 Fra Odense Byfoged, Dokumenter til Auktionsprotokol.

Nedenstående læser vi arvedelingen efter Fobian Adler i det originale dokument fra skifteretten. Odense Byfoged, Dokumenter til Skifteprotokollen for 1789.

Læg mærke til, at efternavn på næsten alle børnene er Fobian Adeler.

Anna, gift med købmand Dedtleben i Korsør, benævnes dog som den eneste, Fabian Adeler

The image shows a handwritten document, likely an inheritance record, with several entries. Each entry lists a child's name, their parent's name, and their share of the inheritance. The shares are given in a format of 'X - Y - Z', where X is the number of shares, Y is the number of 'penning' (pennings), and Z is the number of 'skilling' (skilling). The document is written in a cursive script.

Child's Name	Parent's Name	Share
Christen Fobian Adeler	Fobian Adler	82 - 5 - 5 1/2
5. L. Henrik Fobian Adeler	Fobian Adler	82 - 5 - 5 1/2
6. Johan Fobian Adeler	Fobian Adler	82 - 5 - 5 1/2
7. Anna Fobian Adeler	Købmand Dedtleben	27 - 4 - 3 1/2
8. Christine Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
9. Juliane Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
10. Kirsten Maria Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
11. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
12. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
13. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
14. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
15. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
16. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
17. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
18. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
19. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
20. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
21. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
22. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
23. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
24. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
25. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
26. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
27. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
28. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
29. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
30. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
31. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
32. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
33. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
34. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
35. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
36. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
37. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
38. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
39. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
40. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
41. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
42. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
43. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
44. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
45. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
46. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
47. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
48. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
49. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
50. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
51. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
52. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
53. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
54. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
55. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
56. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
57. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
58. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
59. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
60. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
61. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
62. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
63. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
64. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
65. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
66. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
67. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
68. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
69. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2
70. Fobian Adeler	Fobian Adler	41 - 2 - 10 1/2

Fra listen over dødsannoncer bragt i Adresseavisen,
 Fabian Chr. Adler. Han var født i december 1705 = 73 år.

Han har måske holdt sig godt, siden nogen har ment, han kun
 var 64 år.

2

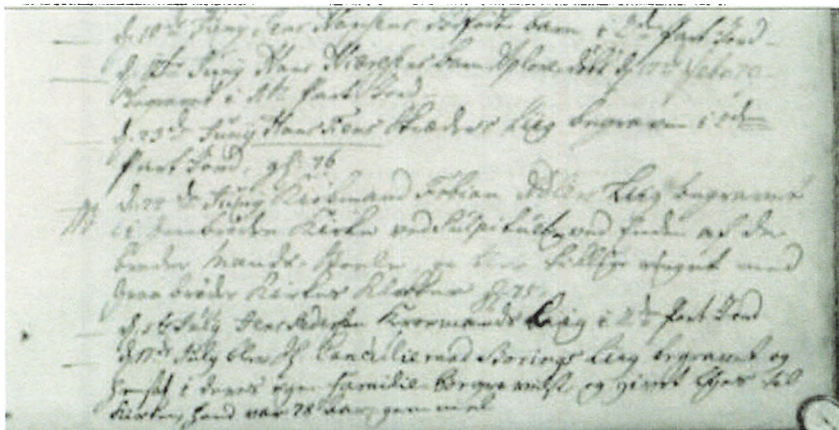
Adami, Cathrine, f. Gabe, 12.5.78, 32 Aar.	Ahrensberg, Cathrine Elisabeth, f. Neckelmann, 12.2.88, 26 Aar.
Adeler, Christine, Kammerherveinde, 10.8.89, 39 Aar.	Aistrup, Herman Jensen, islandsk Købmand, 8.1.78, 48 Aar.
— Conrad Vilhelm, Baron, 28.4.86 i Randers, 47.	Akkermann, Sophie, f. Zell, 21.8.89, 47 Aar.
— Joh. Nicolaus, Kaptajn, 16.9.74 i Holstebro, 74 Aar.	Alandt, Tolder i Mandal, Jan. 84.
Adler, Fabian Chr., Købmand i Odense, 19.6.79, 84 Aar.	Albeck, Elisabeth, f. Egerlie, E. e. H. A., 18.11.85, 84 Aar.
Adrian, Anna Margrethe, f. Jørgensen, g. m. Kobbersmed A., 27 11.84.	— Frants, Lærredshandler, 10.8.90, 38 Aar.
— Adzor, Stadakaptajn, 24.12.79, 69 Aar.	— Hans, Høsekrømmer, 18.8.90, 42 Aar.
Adersen, Anna, f. Fabricius, g. m. A. A., 6.1.77, 88 Aar.	Albertin, Peter, Ftatersaad, fhv. Amtmand, 19.4.79 p. Brønningegaard.
— Anton Chr., Silke- og Klædekrømmer, 20.1.89, 34 Aar.	Albrecht, Chr. Fr., Blomstermaler, 22 12.89, 28 Aar.
— Anton Peter, Silke- og Klædekrømmer, 1.10.81, 81 Aar.	Albertsen, Peter, Bogholder, 21.9.90, 41 Aar.
	Aldevalt, Peter, Revisor, 11.11.87, 48 Aar.

De afdøde i Adeler-slægten, nævnt i listen oven over Fabian Christiansen Adler, er en anden slægt (Må være efterkommere af Admiral Cort Adler).

Købmand Fobian Adlers begravelse i kirkebogen for Skt. Knuds Domkirke den 24. juni 1779.

Der står:

Kiøbmand Fobian Adlers Liig begravet i Gråbrødre Kirke ved Pulpituret ved enden af de brede Mands stoele, og blev tillige (udover klokkerne i Skt. Knuds Domkirke) ringet med Gråbrødre Kirkes klokker, gl. 75 år.

Præsten eller degnen har skrevet "gl. 75".

Han gik dog i sit 74. år, nemlig "kun" fyldt 73

Slægtens gamle våbenskjold

Familiens våbenskjold, som Fobian Adler brugte i sin signet, når handler og dokumenter vedr. forskellige retsakter besegledes, viser, at han har lagt vægt på Adler-navnet, jf. den store dobbeltørn, der pryder selve skjoldet.

Ved underskrift har han dog øjensynligt selv vekslet lidt mellem Fabian C. Adler og Fobian C. Adler.

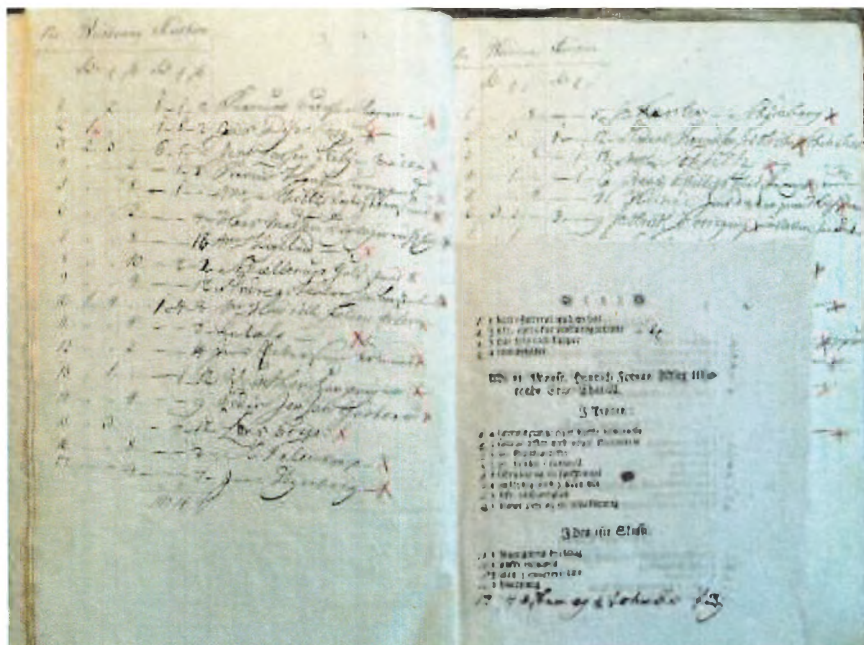
Fobian Adlers våbenskjold, som han brugte det i sin signet, her tegnet op, og forsynet med mine initialer i stedet for FCA.

FCAs segl og egenhændige underskrift 1773.

Vi ved fra auktionen over Fobian Adlers efterladte møbler, bohøve og værdigenstande, at boet indeholdt en guldring med en sten i. Det kan have været hans signetring, som på auktionen blev erhvervet af sønnen. Henrich Fobian Adler, som i mange år var degn i Skydebjerg og Orte sogne.

Herunder ses Side 5 i Auktionskataloget ved auktionen over Fobian Adlers efterladte ejendele.

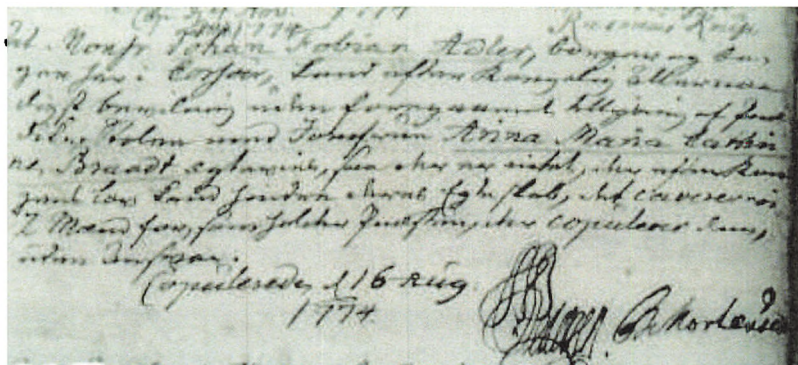

Vi læser i auktionskataloget, at der i boet fandtes et ege-chatol, som tilhørte sønnen Henrich Fobian Adler. I pulten fandtes flere interessante effekter. Under nr. 10, 1 Guldring med 1 Steen udi. Til venstre ses både vurdering og hammerslag. Ringen var vurderet til 1 Rigsdaler og 4 Mark. Den indbragte 1 Rigsdaler, 4 Mark og 8 Skilling. Der var altså tale om en forholdsvis kostbar guldring, og givetvis ret solid, hvorfor der sagtens kan være tale om selve signetringen.

Johan Fobian Adler, Bagermester i Korsør

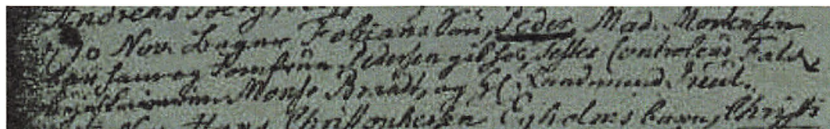
Købmandens yngste søn, Johan blev bagermester i Korsør og senere konsumtionsbetjent i byen.

Den 16. august 1774 blev han i Skt. Pouls Kirke gift med præstedatteren Jomfruen Anna Maria Cathrine Larsdatter Braadt. Hun var født i Haderup i Jylland, men da begge hendes forældre begge døde, mens hun var barn, voksede hun op hos sin fars familie i Korsør, hvor farbroren var borgmester Peder Pedersen.

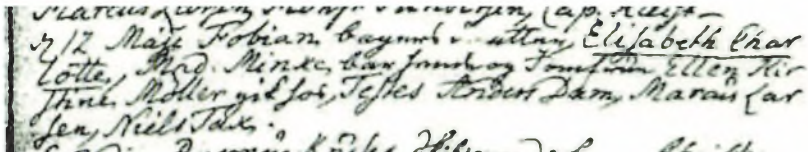

I kirkebogen er ganske tydeligt skrevet Johan Fobian Adler.

Deres første barn blev født året efter i november, og Bager Fobians søn, Peder Fobian blev døbt den 10. nov. 1775, i Korsør Skt. Pouls.

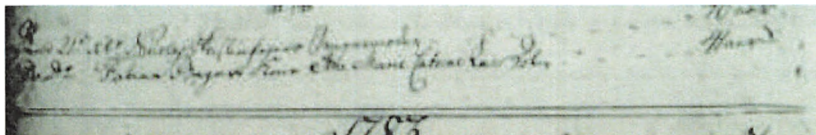
I 1778 den 12. maj var der Baredåb for datteren Elisabeth Charlotte

A handwritten church record in cursive script. The text is partially legible and includes the date '12. Maj' and the name 'Elisabeth Charlotte'. It appears to be a baptismal record.

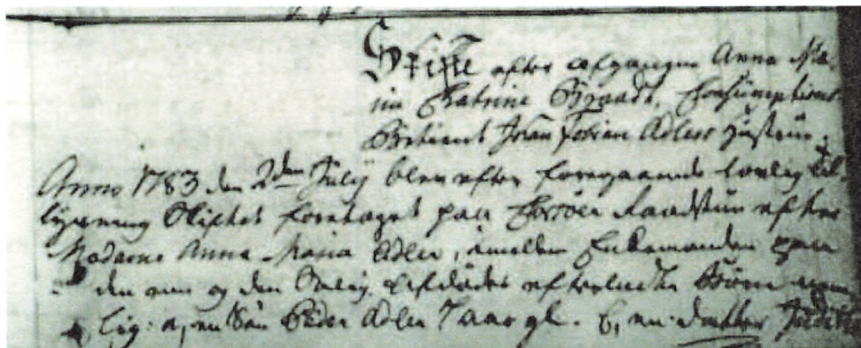
Johan kaldes her blot Fobian bager ved dåben i Skt. Pouls Kirke

21. december 1782 blev Fobian Bagers kone Ane Marie Cathrine LarsDatter begravet i Skt. Pouls Kirke.

A handwritten church record, likely a burial record, with the year '1782' clearly visible at the bottom. The text is in cursive and somewhat faded.

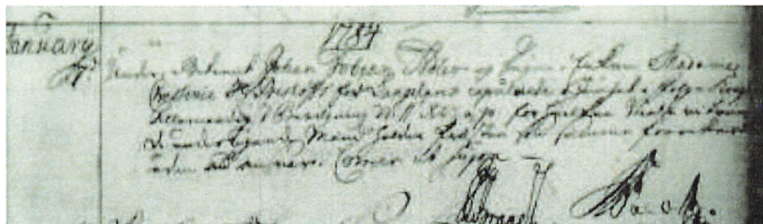
I Skifteprotokollen 2. juli 1783 efter hendes død skrives Johan Fobian Adler, og sønnen Peder kaldes blot Peder Adler 7 år gl.

A handwritten document, likely a will or probate record, dated 'Anno 1783 den 2den July'. It mentions 'Anna' and 'Peder Adler' and describes the division of property.

Tilsvarende, da Johan i 1784 som enkemand gifter sig igen med degneenken Madame Christence Salig Bishoffs, fød Langeland, skrives i Skt. Pouls kirkebog Johan Fobian Adler.

I 1791 boede Fobian Adler med familie i "Bomhuset" på Nankes Plads i Korsør.

Bomhuset kan betragtes som et af Korsørs vartegn. I de tidligste arkivalier betegnes det som konsumtionsbolig. Senere beskrives det som accise med bolig for en konsumptionsbetjent og hans familie. Ejendommen må være opført mellem 1785 og 1791, hvor altså Fobian Adler boede og udøvede sit betroede hverv fra acciseboden.

Hvad er accise?

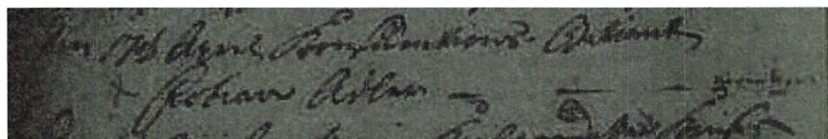
Accise var siden middelalderen en afgift ("cise") og senere tillægsafgift ("accise") fortrinsvis på levnedsmidler som øl og vin, men omfattede senere også andre varer.

Acciseboderne lå ved hovedindfaldsvejene til de danske købstæder, og her skulle bønder og andre på vej til marked stoppe og betale konsumptionsafgift til statskassen af de varer, som skulle sælges på torvet.

Når nogen nærmede sig med varer, kom consumtionsbetjenten ud og opkrævede evt. afgift, inden bommen blev åbnet.

Consumtionsbetjenten var ansat ved toldtaten.

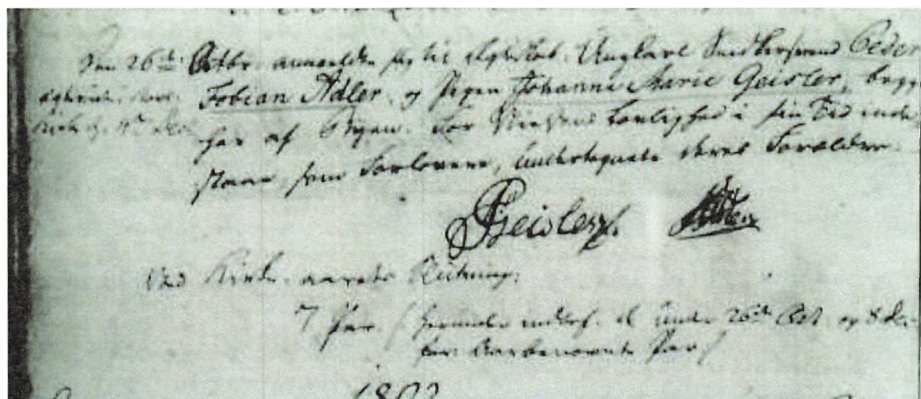
Johan Fobian Adler døde i april 1804, og blev begravet den 17. april 1804, Korsør Skt. Pouls kirkebog.

*"Begravet Konsumtions-Betient Fobian Adler nogle og 60 år."
Han var døbt den 23. februar 1752 i Odense, og var altså kun fyldt 52 år.*

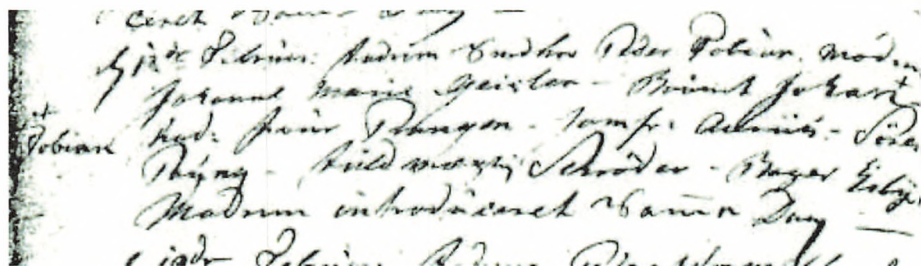
Peder Fobian Adler snedkermester i Korsør, senere Slagelse

Johans søn Peder kom i snedkerlære hos Geisler, blev selv mester, og blev gift med sin mesters datter, Johanne Marie Geisler i Skt. Pouls Kirke, Korsør den 4. december 1801.

The image shows a handwritten church record in cursive script. The text is written on aged paper and includes names and dates. The main text reads: 'Den 26de Octobr. aarsatte sig til ægteskab. Ungkarlen snedkermeester Peder adler, søn af Fobian Adler, og Pigen Johanne Marie Geisler, søn af Peder Geisler, som var af Skjæne. Deres Venskab forlystet i sin Tid med Hans søn Carl Laurits, landbofoged hans forælder.' Below this, there are two signatures, 'Geisler' and 'Adler'. At the bottom, it says 'Ved Kirkens nærværende Rættning: 7 Jan. 1802' and '1802'.

De havde barnedåb i Skt. Pouls Kirke i Korsør, 12. feb. 1807, Johan Fobian (ikke Adler) søn af snedker **Peder Fobian** blev døbt.

The image shows a handwritten church record in cursive script. The text is written on aged paper and includes names and dates. The main text reads: 'Den 12de Febr. aarsatte sig til ægteskab. Peder Fobian, søn af Peder Fobian, og Pigen Johanne Marie Geisler, søn af Peder Geisler. Deres Venskab forlystet i sin Tid med Hans søn Carl Laurits, landbofoged hans forælder. Ved Kirkens nærværende Rættning: 12 Febr. 1807'.

Senere flyttede snedkerfamilien til den større, driftigere by, Slagelse, og de fik flere børn, bl.a. Peter Fobian.

Barnedåb i Slagelse Skt. Mikkel 14. december 1814

Peter Fobian Adlers søn Peter Fobian (barnets fulde navn)

Sønneren Peter Fobian fik altså heller ikke Adler med i sit navn.

No. af Børn.	Navn paa Børn.	Fødsels Tid og Sted.	Fødsels Tid, Sted, og Dødsdato.	Fødsels Tid, Sted, og Dødsdato.	Andet Børn.
1	Peter Fobian Adler	14 Decbr 1814	Slagelse Skt. Mikkel	14 Decbr 1814	
2	Peter Fobian	14 Decbr 1814	Slagelse Skt. Mikkel	14 Decbr 1814	

Peter Fobian Adler var som nævnt flyttet til Slagelse, og ses med familie i Folketælling 1834, boende i Smedegade.

No.	Navn	Alder	Profession
1	Peter Fobian	60	Handlemand
2	Johann Fobian	32	Handlemand
3	Johann Fobian	29	Handlemand
4	Peter Fobian	15	Handlemand
5	Johann Fobian	13	Handlemand
6	Anders Fobian	6	Handlemand
7	Carl Fobian	1	Handlemand
8	Niels Fobian	32	Handlemand
9	Nicholas Fobian	24	Handlemand
10	Sofie Fobian	20	Handlemand

Adler udeladt. Og d'et i Peder er blevet til et t, Peter.

Dødsannonce for snedkermester Peter Fobian, 17. marts 1843

1730-1840 | Mandag og Onsdag Denskjorte, 10 Aar.

1840-1843

1843-1846

1846-1849

1849-1852

1852-1855

1855-1858

1858-1861

1861-1864

1864-1867

1867-1870

1870-1873

1873-1876

1876-1879

1879-1882

1882-1885

1885-1888

1888-1891

1891-1894

1894-1897

1897-1900

1900-1903

1903-1906

1906-1909

1909-1912

1912-1915

1915-1918

1918-1921

1921-1924

1924-1927

1927-1930

1930-1933

1933-1936

1936-1939

1939-1942

1942-1945

1945-1948

1948-1951

1951-1954

1954-1957

1957-1960

1960-1963

1963-1966

1966-1969

1969-1972

1972-1975

1975-1978

A V E R T I S S E M E N T S.

Et min fader næstkomme Mand min a faders Snedker
der, Snedkermester Peter Fobian, da der al, re indgaad
til den røge Aalle den 20te, efter 10 Dages saare Lidelse
slikkebegjæret derved forsvandt Elagt og Brænde De werde
færdig, som bare og ledigste den Ailde til hans fæder Solin
der, modtage derved min Verne og min indertlige Lat.

Slagelse den 17de Marts 1843. J. F. Fobian.
1:de Venster.

Johan Fobian, snedkermester i Slagelse

Snedkermester Peter Fobians søn, Johan Fobian blev udlært i værkstedet hos faderen. Herunder har vi hans vielse den 20. december 1833, Slagelse Skt. Mikkels, Adler er ikke længere en del af navnet, heller ikke hos faderen, der var forlover.

Snedkersvend Johan Fobian, 26 år giftes med Pige Sophie Kirstine Jensen, 20 år, viet i kirken. Forlover, P Fobian Snedkermester og Ole Larsens søn Kieldermand.

Ved Johans søn Christian Carl Fobians dåb 3. maj 1835, Slagelse Skt. Mikkels benævnes faderen udelukkende Johan Fobian.

D Å B						
No.	Navn	Forældre	Forældre	Forældre	Forældre	Forældre
1	Carl Christian Fobian	Johan Fobian	Sophie Jensens			
2						
3						
4						
5						

Dåb af Carl Christian Fobian, som blev garvermester i Hillerød

Ved snedker Johan Fobians hustru, Sophie Jensens begravelse 4. jan. 1855, Slagelse Sankt Mikkels. Intet Adler.

Johan Fobians værksted og forretning i Smedegade 31, Slagelse kaldtes "Færdige Meubler". Antagelig har han haft et samarbejde med sin halvbror Emil Fobians virksomhed "Færdige Meubler" i Sorø.

Johan Fobians snedkervirksomhed omtales i Anton Jepsens bog, "Købstadssnedkerne" udgivet af Thaning og Appel. Her omtales Johan Fobians snedkervirksomhed i Slagelse i 1834 og i Smedegade i 1862.

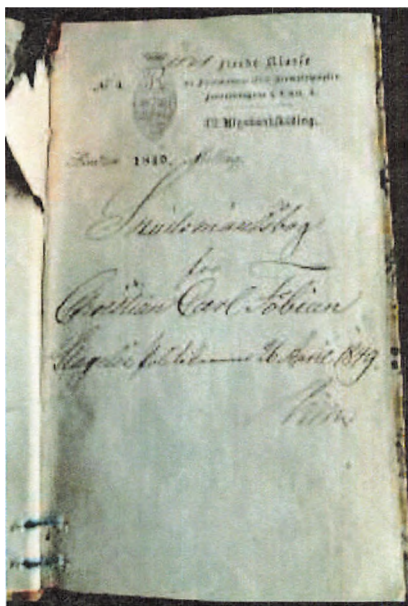

Garvermester Christian Carl Fobian i Hillerød

Johans søn, Christian Carl Fobian, kaldenavn Christian, kom i garverlære hos sadelmager og garver Trautner i Sorø. Han drog derefter på valsen i Tyskland, og kom hjem og deltog i krigen i 1864 som menig soldat.

Efter krigen etablerede han sig som selvstændig garvermester med virksomhed i Hillerød. På det tidspunkt ser Adler ud til at være endegyldigt sløjftet.

Christian Carl Fobians skudsmålsbog fra 1849.

Efter deltagelse i krigen 1863-1864, søgte han som tusindvis af andre soldater om Kongens erindringsmedalje.

Han er her benævnt Carl Christian Fobian. 16. Regiment, 1. Kompagni, Nr. 12.

Medlem af DVS Frederiksborg Afdeling nr. 20226.

Han fik ved Hædersgavebrev af 23. juni 1914, 50 år efter krigen, tilsagn om 100 kr. om året fra Finansministeriet, og blev tildelt den velkendte hædersmedalje.

Fast familienavn - Fobian

En forklaring på den varierende stavemåde på navnet, Fabian, Fobian, Faabian mm. op gennem 1700-tallet er utvivlsomt, at stavningen ikke var præcist reguleret i denne periode. Der eksisterede ingen retskrivning.

Det var op til den enkelte skrifters skolelærdom og evt. egnsbestemte stavemåder og måske tilmed lokal udtale, hvordan ord og navne blev stavet i officielle dokumenter.

Desuden kan det måske have haft en betydning, at navnet Fobian har forekommet skrifterne ukendt og usædvanligt i 1700-årene. Min undersøgelse viser, at stavemåden Fobian opstod midt i 1600-tallet, og gradvist afløste Fabian i anden halvdel af 1600-tallet og 1700-tallet, formodentlig efter et bevidst valg, som blev fastholdt og accepteret af samtiden.

Alligevel ses begge stavemåder både som fornavn, og som efternavn langt op i 1700-tallet, af og til ovenikøbet med forskellige stavemåder for samme person.

Denne forandringsproces foregik i en overgangsperiode på over 100 år, i hvert fald gennem hele 1700-tallet. Måske kan netop denne udvikling i perioden være en forklaring på de mange sære fejlskrivninger af Fobian i kirkebogen i 1700-tallet.

Købmændene i Odense har tilsyneladende fundet det bekvemt at føre Fobian Adler som fast familienavn.

I det mindste har de været kendt som Fobian Adler, og ved skiftet i 1779-89, benævntes arvingerne også Fobian Adler.

Fobian overvandt Fabian til sidst

Fobian synes i vores slægt fuldstændig at have fortrængt Fabian som efternavn omkring 1800 efter Fabian Christiansen Adlers død i 1779. Stavefejl er dog forekommet, og forekommer stadig.

Navnet Fobian er registreret som forbeholdt

Det er formodentlig garvermester Christian Carl Fobian, der har søgt Justitsministeriet om at få familienavnet Fobian beskyttet.

Det har den betydning, at navnet Fobian i henhold til Lov om personnavne § 7 allerede før 1. juli 1905 er registreret på Justitsministeriets fortegnelse over forbeholdte navne, således, at det ikke tilkommer enhver at kunne tage navnet Fobian.

Reglerne for brugen af personnavne er nemlig fastlagt i navneloven, som indeholder reglerne om, hvem der må bruge et navn til fornavn, mellemnavn og efternavn.

Loven bestemmer helt præcist, hvem der kan få hvilke navne og den fastlægger reglerne for, hvordan efternavne kan videregives i familien.

Navnet Fobian kan herefter kun erhverves ved fødsel, ved ægteskab med en Fobian eller ved at opfylde nogle snævre regler og bevise en familiemæssig tilknytning til navnet, og derved opnå navnebevis.

Hvad blev der af Adler?

Sideløbende med udviklingen af Fobian-navnet er Fabian Jensens tilnavn Aadel er blevet en del af efterkommernes efternavne i formerne Adeler og efterhånden Adler langt op i 1800-tallet.

Adler er blevet videreført af Fabian Christiansen Adlers børn og børnebørn. Men tilsyneladende sløjfes det i vores slægtsgren omkring 1864, og anvendes ikke af senere slægtled. Adler synes således helt bortfaldet efter Johan Fobian Adler, snedkermesteren i Slagelse. Hverken hans søn Christian Carl eller dennes børn eller børnebørn ses benævnt Adler.

Regler om fast slægtsnavn 1771 / 1828

Med reference til, hvad der ovenfor er skrevet om den gamle, hævdvundne navneskik og centraladministrationens bestræbelser på at få danskerne til at tage fast familienavn, skal der her forklares lidt om baggrunden.

Som omtalt ville sønnen til en Hans Jensen i 1600-tallet komme til at hedde Hansen til efternavn. Nemlig som Hans' søn.

Til fornavn ville sønnen typisk blive opkaldt efter sin farfar.

Vi kan regne ud, at farfaren har heddet Jens til fornavn.

Den lille dreng kom altså til at hedde Jens Hansen – lige som sin farfar.

Myndighederne kunne derfor ofte ikke vide om en Hans Jensen var sig selv eller sin egen farfar eller en helt tredje mand i landsbyen af samme navn. Det førte efterhånden til en skærpet lovgivning.

I 1771 greb regeringen ved Struensee ind. I et kongeligt reskript for den brede befolkning i hertugdømmet Slesvig bestemtes det at alle børn ved dåben for fremtiden skulle have "beständige Geschlechts-Nahmen", og at dette faste slægtsnavn skulle forblive uforanderligt for al eftertid.

Det betød, at alle skulle føre fast slægtsnavn i stedet for de tidligere patronymer og tilnavne. Hensigten var formentlig, at der snart efter skulle komme en tilsvarende lov for Kongeriget Danmark, men året efter blev Struensee henrettet, og dermed gik sagen i stå. Der kom til at gå mange år, inden sagen blev taget op igen.

Om borgernes slægtsnavne og lovgivning herom

Allerede i 1600- og 1700-tallet havde skikken med faste slægtsnavne så småt bredt sig i borgerstanden.

De vigtigste typer er stednavne, anvendt som slægtsnavn og erhvervstilnavne. Stednavnet er som regel et landsbynavn, navnet på slægtens oprindelige hjemsted og ofte i en fortysket form, da den tyske indflydelse på denne tid var meget stærk. Således bliver stednavnet *Bredsten* til slægtsnavnet *Breitenstein*, *Skanderup* til *Schandorff*, *Søften* til *Zeuthen* etc.

Også de oprindelige erhvervsbetegnelser optræder som slægtsnavne, meget ofte i en fortysket form: Becker (Bager),

Krüger (Kromand), *Schröder* (Skrædder) etc.
Navnene *Fischer*, *Müller* og *Schmidt* behøver vist ingen nærmere forklaring.

Omkring 1700 var det i byerne kun de laveste sociale lag, der bar primærpatronymer. I løbet af 1700-tallet og første bliver næsten alle patronymer ændret til faste arvelige slægtsnavne, og omkring år 1800 havde 20 procent af Københavns befolkning sådanne arvelige *sen*-navne som slægtsnavn.

I 1828 udsendtes en forordning

Indtil 1828 havde man i kongeriget Danmark kun indført dåbsbørnene i kirkebøgerne ved fornavn.

Både fornavn og efternavn i kirkebogen

Men i 1828 udstedtes en "Forordning om Adskilligt, som i Henseende til Daaben bliver at iagttage", og i slutningen af paragraf 18 støder man på denne helt ukommenterede sætning: "I øvrigt bør hvert Barn ved Daaben benævnes ei alene med Fornavn, men og med det Familie- eller Stamnavn, som det i Fremtiden bør bære".

Valg af familienavn

For at vejlede præsterne udsendtes samme år et cirkulære, hvori det blev fastslået, at barnefaderen selv måtte vælge om dette familie- eller stamnavn skulle være hans eget folkelige tilnavn, et ægte patronym dannet på den gamle måde eller navnet på familiens hjemsted, altså et stednavn. Blot skulle alle hans børn have samme slægtsnavn, og dette slægtsnavn skulle,

som der står, blive at vedligeholde i familien, hvis ingen bevilling til afvigelse erhverves.

Slut med -datter

Året efter kom endnu et cirkulære, og det fastslog at pige børns ægte patronym for fremtiden skulle dannes med -sen og ikke som hidtil med -datter.

Stoffet til disse afsnit om udviklingen i efternavnsskik har jeg fra Københavns Universitets hjemmeside. Afsnittet omhandlende navnetraditionen blandt bønder er udeladt her, men kan læses i sin helhed på KU's hjemmeside.

Nok om navnelove for denne gang.

Afslutning

Hermed rundes min undersøgelse af slægtsnavnet Fobian af. Min vurdering er, at de præsenterede resultater er relevante og veldokumenterede, hvilket bevirker, at jeg har fået lyst til at dele dem med andre. Derfor denne bog.

Interesserede læsere er velkomne til at kontakte mig med spørgsmål og kommentarer om indhold og konklusioner. Min tilgang er nemlig, at vi ikke uden videre bliver færdige med at forske i eller diskutere emnet. Det vil selvsagt fortsat have min store interesse, og jeg står derfor til rådighed via denne mailadresse:

keithcfobian@gmail.com

Anvendte kilder:

Jeg har brugt en mængde forskellig litteratur, men må – udover de, der er nævnt i teksten – fremhæve nedenstående:

- Danske Slægtsforskeres hjemmeside på, link <https://slaegt.dk/>
- Kirkebøger, som findes på nettet, link <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/geo/geo-collection/5>
- Rigsarkivets Daisy-database på, link <https://www.sa.dk/daisy>
- Adskillige årgange af Fynske Årbøger, link https://www.histfyn.dk/fynske_aarboeger.html
- Kongens Rettertings domme, link Rigsarkivets Daisy-database
- Højesterets dombog, link Rigsarkivets Daisy-database
- Erik Brejls uddrag af skifter mm., link www.brejl.dk
- Svend Larsen, Studier over det Fynske Raadsaristokrati i det 17de århundrede, udg. Odense 1965
- Odense Bys historie, Aage Fasmer Blomberg, De magre år, Odense 1660–1700, Udgivet af Odense Kommune 1980
- Odense Bys historie, Hans Chr. Johansen, Næring og bystyre 1700- 1789, Udgivet af Odense Kommune 1980
- Odense Byes Historie af Dr. C.T. Engelstoft, Odense 1880
- Holbergtidens Odense, redigeret af Finn Grandt-Nielsen, Udg. Af OAB-Tryk a/s Odense 1988
- Wads sedler i Rigsarkivet
- Svend Larsens seddelsamling i Rigsarkivet

Desuden personalhistoriske standardværker og hjemmesider.

Efterskrift

Hensigten med disse sider og de mange henvisninger har været at afdække og vise, hvordan familienavnet Fobian er opstået.

Der er lagt en forskningsindsats og noget arbejde i det, og jeg håber, det er lykkedes mig at formidle mine resultater på en brugbar og troværdig måde.

De fundne forskelle i stavemåder kan muligt rejse tvivl om resultaternes slægtshistoriske troværdighed. Men jeg skal understrege, at de i bogen beskrevne slægtskabsforhold er historisk korrekte og dokumenterede. Veritas vincit, er mit credo.

Allerede nu kan jeg også annoncere, at jeg udkommer med endnu en bog med komplet slægtstavle og en mængde slægtshistoriske oplysninger og historier om Fobi-nerne i 400 år.

Jeg har nu fået trykt mit arbejde i denne lille bog, som, jeg håber, vil indgå i fremtidige spekulationer, spørgelyst og fortællinger om, hvem Fobianerne er, og hvor vi kommer fra.

Jeg ved, det ville have glædet ingeniør Knud Fobian at se arbejdet færdigt, for han støttede mine bestræbelser ihærdigt med sine bidrag, opmuntring og en mængde familiehistorie.

Og til min kære hustru, Ghita, som har måttet lægge øre til mange, lange udredninger, retter jeg en Tak for tålmodigheden og de opmuntrende ord og inspirerende samtaler undervejs.

Denne bog fortæller om slægtsnavnet Fobian og hvordan det opstod.

Bogen fortæller også lidt om slægten Fobian Adler fra Odense, men bogen er ikke en slægtshistorie, selv om den er fuld af slægtshistorier. Her handler det om navnet.

Du får ved hjælp af flere hundrede klip fra kirkebøger, tingbøger mm. at se ganske præcist, hvordan navnet Fobian udviklede sig fra Fabian.

Fobian overvandt Fabian er min første udgivelse om resultatet af mine årelange lokalhistoriske og personalhistoriske studier.

Jeg arbejder i øjeblikket også på en udførlig slægtshistorisk beretning med spændende fortællinger om personerne, som skal komme i 2023.

Den kan du også glæde dig til.

ISBN 978-87-974280-0-9

9 788797 428009 >